

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

İKİ FARKLI ORTAOKULDAKİ ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL ÖZ
YETERLİK ALGILARI VE YABANCI DİL ÖĞRENME KAYGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HASAN ŞAHİN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SUBHAN EKŞİOĞLU

HAZİRAN 2024

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM BİLİM DALI

İKİ FARKLI ORTAOKULDAKİ ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL ÖZ
YETERLİK ALGILARI VE YABANCI DİL ÖĞRENME KAYGILARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HASAN ŞAHİN

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SUBHAN EKŞİOĞLU

HAZİRAN 2024

BİLDİRİM

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tez-Proje Yazım Kılavuzu'na uygun olarak gerçekleştirdiğim bu yüksek lisans tez araştırmamda:

- Teze dahil edilmiş bilgi ve belgeleri tamamıyla akademik ve etik prensipler dahilinde elde ettiğimi ve sunduğumu,
- Kaynak olarak faydalandığım eserlere atıfta bulunduğumu ve bu eserleri kaynak olarak belirttiğimi,
- Toplanan, analiz edilen ve sunulan verilerin hiçbirinde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezi bütünüyle ya da bir bölümünü başka bir tez araştırması olarak sunmuş olmadığımı

beyan ederim.

Hasan ŞAHİN

İTHAF

Bu yüksek lisans tezimi bütün dünyamı
değiştiren, beni her zaman daha iyiye ve
daha ileriye yönlendiren eşsiz Karıma ithaf
ediyorum.

ÖN SÖZ

Bu yüksek lisans tez çalışmasında, ortaokul öğrencileri üzerinde gerçekleştirmiş olduğum yabancı dil öz yeterlik algısı ve yabancı dil öğrenme kaygı düzeyi araştırmasının sonuçlarını paylaşmaktayım.

Bu çalışmayı hazırlarken geçirdiğim süreçte sabrı, hoşgörüsü ve akademik birikimi ile bana rehberlik eden Sayın Hocam Doç. Dr. Subhan EKŞİOĞLU'na, bana olan inançlarını her zaman koruyan Anne ve Babama ve desteği ve sevgisiyle her daim yanımda olan eşsiz Karıma teşekkür ederim.

ÖZET

İKİ FARKLI ORTAOKULDAKİ ÖĞRENCİLERİNİN YABANCI DİL ÖZ YETERLİK ALGILARI VE YABANCI DİL ÖĞRENME KAYGILARI

Hasan ŞAHİN, Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Subhan EKŞİOĞLU

Sakarya Üniversitesi, 2024.

Bu araştırmada Türkiye’de bir devlet üniversitesi konservatuvarındaki ortaokul öğrencileri (5,6,7,8. sınıf) ile bir devlet okulu öğrencilerinin İngilizce öğrenimi açısından öz yeterlik algıları ve dil öğrenim kaygı düzeylerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada her iki gruptaki ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı ve kaygı düzeyleri ölçülmüş olup bu olguların cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim görülen okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Bu çalışma tarama türünde bir araştırmayı kapsamaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak ‘Öz Yeterlik Algısı Ölçeği’ ve ‘Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı Ölçeği’ ne yer verilmiştir. Araştırmanın örneklemini kolay ulaşılabilirlik esası göz önünde bulundurularak ‘amaçlı örneklem yöntemi’ ile oluşturulmuştur. Böylelikle çalışmaya 98 devlet üniversitesi konservatuvarı ortaokul öğrencisi ve 98 devlet okulu ortaokul öğrencisi dahil olmuştur. Araştırma sonucunda devlet konservatuvarı ortaokulu öğrencilerinin öz yeterlik düzeyi devlet ortaokulu öğrencilerine oranla daha yüksek çıkmıştır. Öte yandan devlet ortaokulunun yabancı dil öğrenme kaygı düzeyi konservatuvar öğrencilerinden daha fazla bulunmuştur. Okul özelinde ise, devlet konservatuvarında 8. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik düzeyi 5. sınıf öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuşken, aynı okulda kaygı söz konusu olduğunda kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha kaygılı olduğu ortaya çıkmıştır. Gerek öz yeterlik gerekse kaygı açısından, devlet ortaokulunda cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri söz konusu olduğunda anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil öğrenimi, Kaygı, Öz yeterlik, Ortaokul öğrencileri

ABSTRACT

FOREIGN LANGUAGE LEARNING SELF EFFICACY PERCEPTION AND ANXIETY OF TWO DISTINCT GROUP OF SECONDARY SCHOOL LEARNERS

Hasan ŞAHİN, Master Thesis

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Subhan EKŞİOĞLU

Sakarya University, 2024.

The comparison of self efficacy perception and anxiety levels of a state conservatory secondary school learners and a regular state secondary school learners (5, 6, 7, 8. graders) in Turkey in terms of English as a foreign language (EFL) learning was targeted in this research. Throughout this study, foreign language learning self efficacy perception and anxiety levels of both group of learners were explored, and whether these elements reflect a meaningful difference with regard to variables such as gender, grade level and type of school was investigated. This study incorporates scanning research model. ‘*Questionnaire of Self Efficacy*’ and ‘*Foreign Language Learning Anxiety*’ were employed as means of data collection. The sampling of this research was generated by means of ‘purposive sampling method’ with reference to easy accessibility. To this end, 98 state conservatory secondary school learners and 98 regular state secondary school learners were embraced in this study. As a consequence, foreign language learning self efficacy perception level of conservatory learners was found to be higher than regular secondary school learners. In addition, foreign language learning anxiety level of regular secondary school learners was spotted as higher than conservatory learners. As for each individual school, it was discovered that the self efficacy perception level of 8th graders in conservatory was found to be higher than the 5th graders. Additionally, with regard to foreign language learning anxiety in conservatory, female learners were discovered as more anxious than male learners. On the other hand, no significant difference was detected in terms of gender and classroom level in regular state secondary school.

Keywords: Foreign language learning, Self efficacy, Anxiety, Secondary school students

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
İTHAF	ii
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Problem Cümlesi	3
1.4. Alt problemler	3
1.5. Varsayımlar	3
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4
BÖLÜM II.....	5
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	5
2.1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2.1.1. Öz yeterlik	5
2.1.2. Yabancı Dil Öğreniminde Öz Yeterlik	6
2.1.3. Kaygı	7
2.1.4. Yabancı Dil Öğreniminde Kaygı	7
2.2. İlgili Araştırmalar	11
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar	11

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar	15
2.2.3. İlgili Araştırmaların Değerlendirilmesi	16
BÖLÜM III.....	18
YÖNTEM.....	18
3.1. Araştırmanın Yöntemi	18
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	18
3.3. Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Süreçleri.....	20
3.3.1. Demografik Bilgi Formu	21
3.3.2. Yabancı Dil Öz Yeterlik Algı Ölçeği	21
3.3.3. Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı Ölçeği	22
3.3.4. Ölçekler İçin Doğrulayıcı Faktör Analizi	22
3.4. Verilerin Analizi	24
BÖLÜM IV	26
BULGULAR	26
4.1. Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öz Yeterlik Algı Düzeyleri Nasıldır?.....	26
4.2. Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öz Yeterlik Algı Düzeyleri Çeşitli Değişkenlere Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	27
4.3. Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öğrenme Kaygı Düzeyleri Nasıldır?	29
4.4. Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öğrenme Kaygı Düzeyleri Çeşitli Değişkenlere Göre Farklılaşmakta mıdır?.....	29
BÖLÜM V	32
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	32
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	32
5.2. Öneriler	36
5.2.1. Yabancı Dil Öğretmenlerine Yönelik Öneriler	36
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler	37
KAYNAKLAR.....	38

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Örneklem demografik bilgi tablosu	19
Tablo 2. Öz yeterlik faktör analizi	23
Tablo 3. Kaygı faktör analizi.....	23
Tablo 4. Normallik testi	24
Tablo 5. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri	26
Tablo 6. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre öz yeterlik algı düzeyleri	27
Tablo 7. Ortaokul öğrencilerinin öğrenim görülen okul türü ve sınıf düzeyine göre öz yeterlik algı düzeyleri.....	28
Tablo 8. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri	29
Tablo 9. Ortaokul öğrencilerinin cinsiyet ve sınıf düzeyine göre yabancı dil kaygı düzeyleri	29
Tablo 10. Ortaokul öğrencilerinin öğrenim görülen okul türü ve sınıf düzeyine göre kaygı düzeyleri.....	30

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem durumu

Öğretim planlamasında öğretmenlerin yeterlikleri kadar öğrencilerin öğrenme sürecini etkileyen psikolojik faktörler de göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretime başlamadan önceki süreçte öğretmenlerin yapacağı hazırlıklar öğrencileri psikolojik olarak hazır hale getirecektir. Bu hazırlıklara ders programı ve materyal oluşturma, ölçme ve değerlendirme araçlarını hazırlama, öğrenim hedeflerini öğrencilere bildirme ile birlikte öğrencilerin mevcut psikolojik durumlarını tespit amaçlı yapılan çalışmalar da eklenebilir (Tuncer & Doğan, 2015).

Yabancı dil öğretimi açısından ise, benzer bir hazırlık ve öğrencilerin mevcut hazır bulunuşluklarının tespiti dil öğrenme sürecine katkıda bulunacaktır. Bu süreç ile ilgili yabancı dil öğretimi konusunda Horwitz (1986) ve Wang (2013) tarafından gerçekleştirilen araştırmalar öğrencilerin bireysel farklılıklarını ele almıştır. Bu farklılıklar arasında en çok incelenen etkenler olarak motivasyon, kişilik, dil yeteneği, öğrenme stilleri, tutum ve inançlar görülmektedir. Bu elementlere ek olarak kaygı ve öz yeterlik de yabancı dil öğretim sürecini en fazla etkileyen iki faktör olarak görülmektedir (Arnold & Brown, 1999).

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu araştırma, iki farklı ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenimindeki kaygı ve öz yeterlik düzeylerini incelemiştir. Çözümü aranan problemlerin başında konservatuvar ortaokulunda herhangi bir devlet ortaokulu ile aynı yabancı dil programının uygulanması fakat beraberinde bu öğrencilerin ilave enstrüman derslerine katılmaları ile yabancı dil öğrenimine gerekli vakti ayıramamaları gelmektedir. İkincil olarak, konservatuvar öğrencileri yabancı dil öğrenmenin önemini bilseler de bu konuda kendileri için herhangi bir farkındalık uygulaması yapılmamış olup öğrenciler dil öğrenmeye hazır bulunup bulunmadıklarını bilememektedirler.

Bir başka problem ise konservatuvar ortaokulunda uygulanan ders programının öğrencilerin yabancı dil bilgilerini ilerletmeye uygun olmadığı yönündeki tutumdur. Akademik ve profesyonel müzik kariyerlerini yurt dışında da ilerletmek isteyen bu öğrenciler dünyanın

her yerinde yabancı dilde iletişim kurabilmek, eğitim alıp verebilmek, etkinliklere katılabilmek, müzik eserlerini orijinal haliyle inceleyip yabancı dilde eserler ortaya koyabilmeyi hedeflerken mevcut dil öğrenme süreçlerinde daha çok gramer ve okuma odaklı çalışmalara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu problemlere ilave olarak konservatuvar ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğreniminin önemini bildikleri halde nasıl bir dil öğrenme süreci izlemeleri gerektiğini bilemeyip büyük ölçüde bir endişe halinde olduklarını yansıtmalarıdır.

1.2. Araştırmanın amacı ve önemi

Belirtilen ve yansıtılan problemler göz önünde bulundurulduğunda, bu araştırma konservatuvar ortaokulu öğrencileri ile bir devlet ortaokulu öğrencilerinin mevcut yabancı dil öz yeterlik algı ve yabancı dil öğrenme kaygı düzeylerini saptamayı hedeflemektedir. Bu genel amaç doğrultusunda mevcut devlet üniversitesi konservatuvar ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenmede öz yeterlik algı ve kaygı düzeyleri başka bir devlet ortaokulu öğrencilerinin yabancı dil öğrenmede öz yeterlik algı ve kaygı düzeyleri ile karşılaştırılmıştır. Burada amaç, uygulanan ortak programın her iki grup öğrencilerinin yabancı dil öğrenimlerine etkisini tespit etmek ve konservatuvar ortaokulu yabancı dil öğretim programında yapılacak gerekli değişiklik ve düzenlemelere ilişkin öneriler sunmaktır.

Araştırmanın önemi farklı açılardan belirtilebilir. Öncelikle alanyazında yapılmış benzer çalışmaların birçoğu yabancı dil öğrenimini yalnızca kaygı faktörü açısından ele almıştır. Bu çalışmada ise kaygı ve beraberinde yabancı dil öğrenimini psikolojik olarak fazlaca etkilediği kanıtlanan öz yeterlik elementine de yer verilmiştir.

Araştırmayı önemli kılacak bir başka bakış açısı ise, şimdiye dek yabancı dil öğrenimindeki öz yeterlik algısı ve kaygı faktörleri yapılan birçok çalışmada tek bir grup katılımcı üzerinde incelenmiştir. Bu durumdan farklı olarak bu araştırma aynı programı takip eden iki farklı grup katılımcıya (devlet üniversitesi konservatuvarı ortaokul öğrencileri ve bir devlet ortaokulu öğrencileri) yer vermiş ve alanyazında bu açıdan bir ilk olmayı hedeflemiştir.

Belirtilen noktalara ek olarak yabancı dil öğreniminde öz yeterlik ve kaygı kavramları ilk kez bu çalışma aracılığı ile bir devlet üniversitesi konservatuvarı ortaokul öğrencileri üzerinde incelenmiştir. Alanyazında aynı konuda yapılmış olan bazı çalışmalar (Torlak ve

Nizamlıoğlu, 2023) gastronomi, İngiliz Dili Eğitimi (Çubukçu, 2008) gibi alanlarda uygulanmış olsa da konservatuvar öğrencileri örneklem olarak bu konuda bir ilk teşkil etmiştir.

1.3. Problem cümlesi

İki farklı ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algıları ve yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri nasıldır?

1.4. Alt problemler

Yukarıda yer alan problem cümlesi doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- a) Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri nasıldır?
- b) Ortaokul öğrencilerinin öz yeterlik algı düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülen okul türü) göre farklılaşmakta mıdır?
- c) Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri nasıldır?
- d) Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülen okul türü) göre farklılaşmakta mıdır?

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

- a) Ortaokul öğrencileri yabancı dil öğrenme süreçlerinde çeşitli sebeplerden ötürü farklı psikolojik durumlara girebilir.
- b) Yabancı dil öğrenimi bakımından algılanan öz yeterlik ve kaygı olguları arasında yakın bir ilişki vardır.
- c) Yabancı dil öğreniminde öğrencilerin kaygı ve öz yeterlik algı seviyelerinin tespiti süreç içerisinde ortaya çıkacak problemleri engelleyebilecektir.

1.6. Sınırlılıklar

Katılımcı ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme açısından algıladıkları öz yeterlik algı ve yabancı dil öğrenme kaygı seviyelerinin akademik başarıları ile karşılaştırılmayacak olması çalışmanın birincil sınırlılığı olarak ifade edilebilir. Bir başka sınırlılık ise, öz yeterlik ve kaygı kavramlarının dört dil becerisi açısından ayrı ayrı incelenmesi yerine genel olarak İngilizce öğrenimi bakımından analiz edilmesidir. Bu noktalara ek olarak çalışmada 196 katılımcıya yer verilmiştir. Daha fazla katılımcıyı dahil edememek ve araştırmayı konservatuvar ortaokulu öğrencileri ile bir başka meslek okulu öğrencileri üzerinde yapamamış olmak da bu çalışmanın sınırlılıklarındandır.

1.7. Tanımlar

Öz yeterlik algısı: Bireyin yüz yüze kalacağı zor bir durumda, bu durumla başa çıkıp çıkamayacağına dair kendi ile ilgili duyduğu inanç ve kendi hakkındaki düşüncesidir (Senemoğlu, 2015).

Yabancı dil öz yeterlik algısı: Bireyin yabancı dil öğrenimi sürecinde dil becerileri ile ilgili olarak kendine ilişkin duyduğu yetkinlik algısıdır.

Kaygı: Bireyin bir etkenle bir araya geldiğinde hissettiği fiziksel, ruhsal ve mental değişimlerle kendini belli eden bir uyarılma halidir (Çetintaş & Berkant, 2021).

Yabancı dil öğrenme kaygısı: Yabancı dil öğrenme sürecinde bireylerin yaşadığı olumsuz düşüncelerden kaynaklanan yargı ve endişelerdir (Cope & Horwitz, 1986).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle araştırmanın kuramsal çerçevesini oluşturmak amacı ile ‘öz yeterlik, yabancı dil öğreniminde öz yeterlik, kaygı ve yabancı dil öğreniminde kaygı’ kavramlarına yer verilmiştir. Ardından ise mevcut çalışmanın içeriği ile ilintili yurt içi ve yurt dışında gerçekleştirilmiş bilimsel araştırmalar özetlenerek genel bir değerlendirme yapılmıştır.

2.1. Araştırmanın kuramsal çerçevesi

2.1.1. Öz yeterlik

Öz yeterlik olgusu Bandura (1997) tarafından *‘kişilerin belirli bir etkinliği gerçekleştirmek için gereken eylemleri planlayıp, başarmak üzere harekete geçme konusunda kendi ile ilgili düşüncesi’* olarak tanımlanmıştır. Bir bireyin kendisine dair öz yeterlik inancı onun gündelik yaşamda karşısına çıkan problemlerle ne düzeyde mücadele edebileceğini belirler (Bıkmaz, 2002). Bireyin öz yeterlik algısı yüksek ise kararlarında daha cesur olur ve hata yapmaktan çekinmez, hata yapsa dahi tekrar motive olması asla zor değildir. Öte yandan, öz yeterliği düşük olan bir birey risk almayı sevmez, hata yapmaktan çekinir ve korkar, hata yaptığında ise tekrar motive olmayı kolay beceremez (Bandura, 1997).

Eğitim söz konusu olduğunda, öğrencilerin öz yeterlik inançlarını geliştirmek tesirli bir eğitim öğretim için son derece önemlidir. Bunun sebebi bir öğrencinin başarabileceğine inandığı seviyede muvaffak olabilmesidir. Bir başka deyişle, eğer bir öğrenci kendine inanmazsa bir şeyleri başarmak ya da kendisinden yapması beklenen vazifeleri yerine getirmek için yeterli emek harcamaz (Arslan, 2018).

2.1.2. Yabancı dil öğreniminde öz yeterlik

Kişinin öz yeterlik inancının belirli bir alanda istekli bir şekilde gayret gösterme, başarı elde etmek için motivasyon, emek ve zaman harcama benzeri dolaylı neticeleri olmaktadır. Bireyin öz yeterlik inanç seviyesinin durumdan duruma farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Belirli bir durumda yüksek öz yeterliğe sahip olan bir kişi başka bir halde daha düşük bir düzeyde öz yeterlik inancı gösterebilir. Bu sebeple, öz yeterlik inancının eyleme bağlı olduğu değişik durumlarda değişkenlikler gösterdiği söylenebilir (Akkoyunlu ve Orhan, 2003). Bireyin öz yeterlik seviyesi karşı karşıya kalınan durumun zorluk düzeyine göre değişir ve hatta kişinin bütün hayatına genellenebilir ve ayrıca değişik faaliyetler arasında aktarılabilir (Zimmerman, 2000).

Yabancı dil öğreniminde öz yeterlik inancı bireyin yabancı dili ne kadar iyi bildiğinden daha ziyade bireyin sahip olduğu bilgiyi konuşma, yazma, dinleme ve okuma aktivitelerinde kullanabilme yeteneğiyle ilintilidir. Yabancı dil öğrenen bireyin bu aktivitelerdeki yeterlik algısı yabancı dil hakkında ne kadar öz yeterlik sahibi olduğu ile ilgili inancıyla alakalıdır. (Büyükduman, 2006). Öz yeterlik inancının yabancı dil öğrenimindeki başarıya olan etkisinin çok önemli düzeyde olduğu yapılan çalışmalar ile teyit edilmiştir (Mills, Pajaras ve Herron, 2006).

Literatürdeki birçok araştırma öz yeterliğin başarıya katkısını konu almıştır. Akgün vd. (2017), öz yeterliğin öğrenenlerin başarı düzeylerini kayda değer derecede etkilediği geliştirdiği ölçek ve yaptığı çalışma ile göstermiştir. Öz yeterlik algı düzeyleri yüksek olmayan katılımcıların başarılarının da düşük olduğu Yanar ve Bümen'in (2012) yürüttükleri bir çalışma ile tespit edilmiştir. Öz yeterliğin ne tip etkenlerin etkisine maruz kaldığı Huang ve Chang (1996) tarafından incelenmiş ve araştırmanın neticesinde ise; öz yeterliği etkileyen bir etmen olarak yabancı dil dersindeki başarıyı bulmuşlar ve yabancı dil derslerinin sınavlarında muvaffak olan öğrencilerin ileriki dönemlerdeki yabancı dil eğitim ve deneyimlerinde daha fazla özgüvene ve öz yeterliğe sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Bandura (1997) ise öğrencilerin İngilizce öğrenmedeki başarısızlıklarının sebebinin İngilizce konusunda kabiliyetlerinin olmamasından değil, kendilerini başarısız ve kabiliyetsiz olduklarına inandırdıklarından dolayı olduğunu ortaya koymuştur. Graham ve Weiner'de (1996) bu tespiti desteklemişlerdir. Chamot (1993) öğrencinin yüksek düzeyde özgüven sahibi olmasını bir işte başarı için temel bir gereklilik olduğunun altını çizer.

Özgüveni olan öğrencilerin sınav kâğıtlarına dair beklentilerinin de aynı paralelde yüksek olduğunu savunmuştur.

2.1.3. Kaygı

Kökleşik olarak bazen bir karakter, bazen de bir durum olarak kabul edilen ve buna göre ölçülen kaygı, genel anlamda *'bireyin kendisine özel olan sinirsel özellikleri ile alakalı olarak deneyimlediği endişe, gerginlik hali'* olarak tanımlanır (Spielberger, 1993). Kaygı evrensel bir duygudur ve hayatın bir döneminde hemen herkesin baş etmesi gereken bir olgudur. Bu konuda Genç (2009) kaygıyı kendisinin ekseriyetle fizyolojik durumlarda ve davranış değişikliklerinin söz konusu olduğu durumlarda gösteren hissi bir reaksiyon olarak tanımlar. Kaygının göstergelerinden bazıları olarak sinirlilik, olumsuz düşünceler ve çarpıntı olarak gösterilir. Horwitz kaygının 3 kısımdan meydana geldiğini belirtmiştir. Araştırmacı tarafından kaygı *'Yakından gelebilecek tehlike için duyulan endişe, bu tehlike ile alakalı olabilecekleri düşünme ve bu tehlike ile başa çıkamayacağına dair psikolojik inanç ve sıkıntı'* olarak tarif edilmiştir. Reber'e (2001) göre kaygı, *'belirsizlikten kaynaklanan endişeli, sıkıntılı ve bireyi tedirgine edici bir ruh hali'dir.*

Kaygı kognitif bir müdahale olarak kabul edilmelidir. Kaygının kendisini gösterdiği iki farklı kognitif süreç mevcuttur. Bunlardan birincisi sınıftaki bilişsel süreçtir ve bu süreçte öğrencinin hedef dilde kendisini ifade etme görevine dair bilişsel süreçtir. İkincisi ise öğrencinin kendisiyle ilgili bir durumu son derece olumsuz değerlendirdiğinde ortaya çıkan bilişsel süreçtir. Eysenck vd.'e (2007) göre öğrencilerde kaygıya yol açan en önde gelen etkenlerden biri negatif bir şekilde değerlendirilmekten korkmadır. Kaygı, öğrenme sürecine yoğunlaşmayı geciktirmektedir. Kaygı, yabancı dil çalışmalarına mahsus algılama, his, davranış ve inançlardır (Horwitz vd. 1986).

2.1.4. Yabancı dil öğreniminde kaygı

Kaygı yabancı dil öğrenimim etkileyen temel unsurlardan biridir. Kaygı, eğitim araştırmalarında önemini yitirmeden yer almakta ve yıllardır araştırılmaktadır (Kapıkıran, 2006). Kaygı terimini ilk kullanan Horwitz ve diğerleridir (1986). Daha sonra dil öğrenme

kaygısına eğilen araştırmacılar dil kaygısı teorisini geliştirmeyi sürdürmüşlerdir. Dil öğrenme kaygısına duyulan bu ilginin sebebi yabancı dile dair kaygı bozukluğunun diğer konulara nazaran çok daha yüksek seviyede olmasından kaynaklanmaktadır (Cutrone, 2009).

Kaygı, Sapir ve Aranson tarafından (1990) net olmayan durumlar karşısında takınılan endişeli ve tedirgin bir duygusal durumla deneyimlenen bir ruh hali olarak tanımlanmıştır. Öte yandan, yabancı dil öğrenimi ile ilgili yaşanan kaygı, '*yabancı dil öğrenme ortamlarında karşımıza çıkan dinlediğini anlayabilme ve yabancı dilde üretebilmeye (konuşma-yazma) tesir eden tasa ve telaş durumu*' olarak tarif edilir (MacIntyre & Gardner, 1989). Alana dair yapılan araştırmaların birçoğunda, başka alanlarda başarılı olan bireylerin mevcut yüksek kaygı seviyelerinin neticesinde dil sınavlarında başarısız olabildiklerini ortaya koymuştur (Baş, 2013). Arnold ve Brown (1999) ise kaygıyı yabancı dil öğrenimini engelleyen en büyük hissi etken olarak görürler.

Yabancı dil öğrenimi hedef dilde okuyabilme, yazabilme, dinleyebilme ve konuşabilme eylemleri olmak üzere dört dil becerisini kapsamaktadır. Bu sebeple yabancı dil öğrenimi bakımından duyulan kaygı üzerine araştırma ve çalışma yapan araştırmacılar söz konusu bu farklı beceriler gelişirken kaygının ne denli önem arz ettiğini araştırmışlardır. Kaygı ekseriyetle dil derslerinde ve öğrencileri yabancı dilde konuşmaya teşvik eden kurslarda görülmektedir (Bekleyen, 2004) ve yabancı dilin olduğu ortamlarla ilintili olarak bir tasa ve üzüntü duygusu olarak tarif edilir. Yabancı dil öğrenme kaygısı ise yabancı dil eğitimi döneminde karşılaşılan endişeye karşı negatif duygusal reaksiyon olarak kabul görür (MacIntyre, 1999). MacIntyre ve Gardner (1994) kaygıyı, yabancı bir dilin kullanılmasının gerektiği bir durumda bireyin dile tam olarak hâkim olmadığı için yaşadığı endişe olarak görmüşler ve bunu karakterize ederken biliş, olumsuzluk, benlik saygısı ve duygular gibi terimler kullanmışlardır. McKay ve Brown (1980) ise kaygının huzursuzluk, kendinden emin olamamak hatta şüphe etmek, endişe ya da endişeye dair duygularla ilintili olduğunu ileri sürmüştür. Bu iki araştırmacıya göre kaygı, kaçınma eğilimi gibi belli başlı tepkilere sebebiyet veren zor bir duruma neden olduğu için, rahatsızlık, güvensizlik, stres ve hatta panik gibi negatif duyguların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Yabancı dil eğitimi kompleks bir dönem içerir ve öğrenen kişilerin kendileri ile ilgili hissettikleri düşünceleri, tutumları ve yabancı dil öğrenilen ortama has davranışları kapsar (Aida, 1994). Kendilerini ana dillerinde ifade ederken ve iletişimlerini bu dilde yaparken hiç bir zorluk yaşamayan bireylerden bu iletişimi yabancı dilde sağlamaları beklendiğinde

zorlanmaktalar ve bu beklentiyi benlik idrakleri açısından bir tehlike olarak görmekteler. Yabancı dil eğitimi aldıkları alanlarda endişeli ve sıkıntılı duygu durumlarına giren bu bireyler aslında çok başarılı birer iletişimcidirler (Aida, 1994).

Kaygının meydana gelmesine temel teşkil eden unsurlar arasında öğrenenin bireysel sorunları, iletişim sorunları, değersiz benlik seviyesi, kimliğini yitirme endişesi, çekişmeli olma durumu, gerçeğe ilgisi olmayan öğrenme ile ilintili kanaat ve istekler vardır. Öğrencilerin bazı öğretmenler tarafından motive amaçlı olarak korkutulması, hatalarının düzeltilirken veya yaptıklarına dair geri bildirimler verilirken sert ve gurur kırıcı bir tutum içinde olunması da kaygıyı artıran faktörlerdendir (Batumlu & Erden, 2007).

Frick vd. (1994) kaygıyı '*kolaylaştırıcı kaygı ve zayıflatıcı kaygı*' diye ikiye ayırır. Kolaylaştırıcı kaygı dil öğrenenleri öğrenme sürecinde güdülerken zayıflatıcı kaygı ise söz konusu kişilerin dil öğrenme sürecinden uzak durmalarına sebep olmaktadır (Zhang, 2001). Gregersen'e (2020) göre hedef dilde 'dinlediğini anlayabilme, yazarak ve konuşarak üretebilme' gibi dil becerileri gerginlik ve endişeden kaynaklanan kaygının sebeplerindedir. Kaygının bireyin yabancı dilde gerçek anlamda muvaffak olmamasından ortaya çıktığına dair iddia Du-Quiton vd. (2010) tarafından da destek görmektedir. Abu-Rabia, Peleg ve Shakkour (2014) bir kişinin ana dilindeki beceri ve yeterliği ne kadar düşükse yabancı dildeki kaygı seviyesinin de aynı oranda yüksek olduğunu araştırmalarıyla ortaya koymuşlardır.

İletişim kaygısı, negatif değerlendirilme korkusu ve sınav kaygısı Horwitz ve arkadaşlarına (1986) ve Du-Quiton vd.'ye (2010) göre yabancı dil kaygısının üç unsurudur ve bu kaygıların her birinin ortaya çıkması öğrenen bireylerin karşılaştıkları durumlarla ilgilidir. Yabancı dil kaygısına sebep olan etkenlere yabancı dil eğitimi süresince yaşanan karışık durumlar ve zorlukları da ekleyebiliriz (Tanveer, 2007). İletişim kaygısı ve bireyin kendisini yabancı dilde ifade etme zorunluluğu olduğunda, hedef dilde bir topluluğun önünde konuşması gerektiğinde, bir konuşmayı veya mesajı anlaması gerektiğinde baş göstermektedir (Young, 1991). Horwitz ve arkadaşları (1986) ise iletişim kaygısını, '*hedef dilde diğer bireylerin karşısında konuşurken bir öğrencinin tecrübe ettiği herhangi bir durum*' olarak tanımlar. Dil öğrenen kişilerin en temel korkusu söylenenleri anlamamak ve başkaları tarafından anlaşılmamaktır (MacIntyre ve Gardner, 1994). Bu nedenle, iletişime girme korkusu dil sınıflarında sık karşılaşılan bir durum haline gelir ve ekseriyetle sözlü üretim esnasında vuku bulur. Horwitz ve arkadaşlarına (1986) göre hâlihazırda topluluk önünde konuşma korkusu olan (glossofobi) bireylerin ana dilleri dışındaki dilleri

konusmakta zorluk yaşamaları büyük bir olasılıktır. Ama yine de şu unutulmamalıdır ki, öğrencinin yabancı dil konuşurken sözü edilen korkudan sıyrılması öğrencinin psikolojisine bağlıdır. Bir öğrenci endişeye kapıldığı zaman öz saygısını ve kendisine olan inancını kaybetmeye başlar ve bu sebeple de risk almaktan kaçınır. Bu öğrenci tipi öğrenme ortamında sessiz kalmayı tercih eder, cevap vermez veya iletişime geçmez. Bu öğrenciler kaygı yaşamayan öğrencileri göre sınıf etkinliklerine daha az katılırlar. Kaygı, dil öğrenimine mani teşkil ettiği için dil öğrenenler bakımından çeşitli sıkıntılı durumlara sebep olmaktadır (MacIntyre ve Gardner, 1994).

Sınıf arkadaşları veya öğretmenleri tarafından negatif bir şekilde yargılanma endişesi veya beklentisi, '*olumsuz değerlendirilme korkusu*' olarak adlandırılmaktadır. Böyle bir korkudan etkilenen öğrenci dili daha az kullanır ve bununla ilişkili olarak daha fazla problemle karşılaşır. Olumsuz değerlendirilmekten korkan öğrenciler genellikle sınıf ortamındaki etkinlik ve etkileşimlere hemen hiç eşlik etmezler, sadece başkalarının dinlerler. Bunun sonucunda da hedef dili edinmek amacıyla çok verimsiz bir çaba içerisinde olurlar (Çelik ve Kaban, 2022).

Sınav korkusu da olumsuz değerlendirilme korkusuna benzemektedir ve genellikle çok iyimser beklentiler ile mükemmeliyetçilik sebebiyle öğrenim gördüğü alanda yetkin olamama endişesiyle ilgilidir. MacIntyre ve Gardner (1994) sınav kaygısının sadece yabancı dil öğrenimine özgü olmadığı ve genel bir sorun olduğunu ifade eder. Gregersen'e (2003) göre endişeli öğrenciler, endişesi daha az olan öğrenenlere oranla çok daha fazla hata yapmaktadırlar. Nihayetinde, bu üç elementin bir araya gelişi ile bireyin yaşadığı sıkıntılı duygu durumu yabancı dil öğrenirken tecrübe ettiği kaygıdır (Çelik ve Kaban, 2022).

Yabancı dil öğrenmeye dair olan ilgi ve alakanın fazlaşmasıyla beraber, dil öğrenirken karşılaşılan zorluklar içerisinde kaygının önemli bir yere sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Dil öğrenimi alanında araştırma yapanların çoğu, kaygının yabancı dil öğrenen bireylerin süreç boyunca önlerine çıkan en temel engellerden biri olduğu konusunda aynı düşünceye sahiptirler (Arabai, 2014; Fergus ve Wu, 2010). Buna ek olarak Horwitz ve Young da (1991), dil öğrenim sırasında kaygılı hisseden öğrencilerin sayısında artışın endişe verici olduğu görüşündedirler. Krashen (1981), yabancı dile dair kaygının edinilen bilginin öğrencinin beyindeki dil edinim alanına erişmesini engelleyen bir unsur olduğunu düşünür. Öğrencilerin dil derslerinde yabancı dil kaygısı yaşadıkları ve bu kaygıyı tecrübe eden öğrencilerin başarı ve performanslarının negatif bir şekilde etkilendiğinin altı dil eğitimcileri tarafından çizilmektedir.

Von Worde (2003) kaygının yabancı dil öğrenmedeki başarıya ve performansa mani olabileceği yabancı dil kaygısı alanında önceden yapılan çalışmalar tarafından sistematik olarak saptandığını belirtmiştir. Kaygı, öğrenenlerin performanslarına ve başarılarına mani olabilir çünkü kaygı öğrenenler için önemli sorunlara yol açar (Elaldı & Semerci, 2016).

Konuya eğilen araştırmacılar ve eğitimciler, yabancı dil öğrenme sürecinin, öğrenen bireyler için bir gerilim nedeni olabileceğini ileri sürmüşlerdir. Böylelikle, öğrenenlerin yabancı dil öğreniminde ilerleyebilmeleri amacıyla yabancı dil endişesinin ne olduğunun tanımlanması ve ölçülüp eyleme geçilebilmesi için çaba göstermektedirler (Hamamcı ve Hamamcı, 2015). Yapılan araştırmaların ışığında yabancı dil öğrenimini sürecinde karşılaşılan ve ortadan kaldırılması gereken bir engel olan kaygıyı azaltmak için çeşitli strateji ve tutumlar geliştirilmiştir. Yabancı dil kaygısının ölçümü için oluşturulan ölçekler de bu akademik çerçevede daha kaliteli çalışmaların yapılabilmesine olanak tanımıştır (Çimen, 2011). Birçok birey yabancı dil öğrenirken zihinsel, duyuşsal ve kültürel etkenler nedeniyle zorluk yaşamaktadır. Duyularla yakından ilintili bir element olan kaygı, bu alanda yapılan çalışmalarda hala daha çok büyük önem arz eden bir değişkendir (Kapıkıran, 2006).

2.2. İlgili araştırmalar

2.2.1. Yurt içinde yapılan çalışmalar

Alanyazında yabancı dil öğreniminde öğrenenlerin öz yeterlik algı ve kaygı düzeylerinin incelendiği birçok çalışma ile karşılaşmaktadır. Bu çalışmaların ilki 2008'de Çubukçu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya İngiliz Dili Eğitimi bölümünde öğrenim gören yaşları 20-22 arasında olan 100 3. sınıf öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin kaygı seviyelerini ölçmek için yabancı dil öğrenme kaygı ölçeği kullanılmıştır (Horwitz, Horwitz, Cope, 1986). Öğrencileri öz yeterliğini ölçmek için ise araştırmacının kendisinin geliştirdiği likert formatında 10 maddelik bir ölçekten yararlanılmıştır. Söz konusu bu çalışma, yabancı dil bölümünde okuyan öğrencilerin kaygı seviyelerinin öz yeterlikleri ile ilişkili olup olmadığını incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma sonunda cinsiyet değişkeninin açısından belirgin farklılıklar olmadığı ortaya çıkmıştır. Bu bölümde okuyan öğretmen adaylarının yabancı dil derslerinde başka derslere nazaran daha gergin ve kaygılı olduklarını, arkadaşlarının onlardan daima daha iyi konuştuklarını düşündüklerini ve yabancı dilde konuşurken bu

gerginlik ve kaygılarının daha da arttığını ortaya çıkarmıştır. Ancak, ana dili İngilizce olan kişilerle konuştuklarında böyle bir kaygılarının olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenin mevcut olduğu durumlarda yabancı dilde konuşmanın öğrenciler arasında bir probleme dönüştüğü görülmüştür. Fakat kaygılarına rağmen yabancı dil öğrenme konusunda hiç de çekingen olmadıkları tespit edilmiştir. Öz yeterlik açısından, ölçek çalışması sonucunda öğrencilerin çok yüksek bir öz saygıya sahip oldukları görülmüştür. Kızlar ve erkekler arasında belirgin bir fark tespit edilmemiştir. Dil öğrenme kaygı ile öz yeterlik algısı arasında kayda değer bir korelasyon bulunmamıştır.

Yabancı dil öğreniminde öğrenenlerin öz yeterlik algı ve kaygı düzeylerinin incelendiği bir başka çalışma ise 2015 yılında Tuncer ve Doğan tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya Türkiye’deki bir devlet üniversitesinde mühendislik eğitime hak kazanan ve bu eğitimden önce hazırlık sınıfında yabancı dil eğitimi gören 172 öğrenci katılmıştır. Akademik öz yeterlik değerlendirmesi için Owen ve Froman (1988) tarafından oluşturulan ve Ekici’nin (2012) bir çalışması ile Türkçe’ye uyarlanan öz yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Yabancı dil ders kaygısının tespitinde ise Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından oluşturulan ölçek kullanılmıştır. Araştırmada betimsel tarama modeline yararlanılmış ve korelasyonel desene de ayrıca başvurulmuştur. Bu çalışma aracılığı ile katılımcıların yabancı dil öğrenme bakımından duydukları kaygı ve öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin tespiti hedeflenmiştir. Bu verilere ilave olarak, hazırlık yabancı dil öğrenimi gören öğrencilerin yabancı dil dersine ve akademik öz yeterlikleri hakkındaki düşüncelerinin cinsiyet, yükseköğretim programı ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir fark yansıtıp yansıtmadığı bu çalışma ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın nihayetinde, yabancı dil dersine yönelik ilgi yabancı dil kaygısı ölçeğinde kadın öğrenciler açısından daha olumlu çıkmıştır. Akademik öz yeterlik ölçeğinin uygulamalar elementinde ve ölçeğin bütünü bakımından kadın katılımcılar açısından anlamlı fark tespit edilmiştir. Mezun olunan lise açısından ise öğrencilerin öz yeterlik ölçeğinin ‘sosyal konum ve teknik yetkinlikler’ elementinde öğrenciler arasında kayda değer fikir farklılıkları ortaya çıkmıştır.

Ayhan ve Kana (2019) tarafından yapılan bir diğer araştırma da yabancı dil öğreniminde öğrenenlerin öz yeterlik algı ve kaygı düzeylerini incelemiştir. Bu çalışmada Türkiye’de bir devlet üniversitesinde öğrenim görmekte olan ve TÖMER’de C1 kursunda dil eğitimi alan 4 yabancı uyruklu öğrenci yer almıştır. Öğrencilerin hepsi erkek yaşları ise 22-25 yaş aralığındadır. Bu öğrencileri ikisi lisans diğer ikisi ise yüksek lisans eğitimi almaktadırlar. Araştırmaya veri toplamak amacı ile, nitel araştırma modellerinden durum çalışması tekniği

tercih edilmiştir ve toplanan verilerin analizi için içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. Söz konusu bu çalışmada yapılandırılmış görüşme formu kullanılmış ve bu yöntemle Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen katılımcıların hem kaygı düzeyleri hem de öz yeterlik algıları ölçülmüştür. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen '*dil bilgisi öğrenimine yönelik kaygı ve öz yeterlik yarı yapılandırılmış mülakat formu*' kullanılmıştır. Bu çalışma ile, Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen katılımcıların gramer öğrenim döneminde tecrübe ettikleri kaygı düzeyleri ile ilgili kanaatlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu öğrencilerin dil bilgisi öğrenme oluşumunda tecrübe ettikleri kaygı durumları ve elde ettikleri yeterlikleri ile ilgili kanıları bahsi geçen veri toplama araçları vasıtasıyla toplanmıştır. Sonuç olarak bulgular, katılımcıların gramer öğrenimi süresince nadiren kaygılı durumda olduğunu yansıtmıştır. Öz yeterlik algısına gelecek olursak, aynı katılımcıların gramer öğrenimi ile ilintili öz yeterlik algıları orta seviyededir. İletişim kaygısının yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerin başat kaygısı olduğu ve yakın arkadaş tepkisinin de en başta gelen kaygı nedeni olduğu tespit edilmiştir.

2019 yılında Orakçı, Aktan ve Toraman tarafından yapılan bir başka çalışmada ise Türkiye'de 5 farklı lisedeki 645 10. sınıf öğrencisi katılmıştır. İlişkisel karşılaştırma türündeki bu araştırmada 3 ölçek kullanılmıştır. Ölçeklerin ilki Hancı, Yanar ve Bümen (2012) tarafından oluşturulan '*İngilizce ile ilgili öz yeterlik inancı ölçeği*' dir. Özerklik algısını ölçmek için '*özerklik algı ölçeği*' (Bayat, 2007), araştırmaya dâhil olan öğrencilerin kaygı seviyelerinin tespitinde ise '*yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği*' (Baş, 2013) kullanılmıştır. Bu araştırma, lisede öğrenim gören öğrencilerin İngilizce öğrenme bakımından duydukları öz yeterlik algı, kaygı ve özerklik algı seviyelerini ve bu faktörler arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Çalışma sonucunda, İngilizce öğrenme bakımından öz yeterlik algısı ile yabancı dil öğrenme kaygısı arasında bir ilişki tespit edilmiştir. İngilizce öğrenme bakımından duyulan öz yeterlik inancı ile özerklik algıları arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencileri öz yeterlik seviyeleri yükseldikçe özerklikleri de yükselmektedir. İngilizce öğrenimi açısından algılanan öz yeterlik inancı ile yabancı dil bakımından algılanan öğrenme kaygısı arasında olumsuz anlamda ileri seviyede ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Özerklik ve kaygı arasında da negatif bir ilişki mevcuttur. Kısaca özetlemek gerekirse kaygı arttıkça öz yeterlik ve özerklik negatif yönde etkilenmektedir ve yabancı dil öğrenme kaygısı öz yeterliğin negatif tahminicisidir. Öğrencinin kendini tanıması, hedefler koyması ve öğrenme sorumluluğunu alması sonucunda hem motivasyonu hem de özerklik becerileri gelişecektir.

Yabancı dil öğreniminde öğrenenlerin öz yeterlik algı ve kaygı düzeylerinin incelendiği başka bir çalışma da 2021 yılında Çetintaş ve Berkant tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmaya Türkiye'deki bir lisede 9, 10, 11, 12. sınıfta okuyan toplan 686 öğrenci katılmıştır. Araştırma için veri toplamak amacıyla '*kişisel bilgi formu, İngilizce ile ilgili öz yeterlik inancı ölçeği ve yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği*' kullanılmıştır. İlişkisel tarama metodu kullanılmıştır. Söz konusu bu çalışma aracılığı ile, lisede öğrenim gören öğrencilerin İngilizce açısından algıladıkları öz yeterlik durumları ve yabancı dil öğrenme kaygıları incelenmiştir. Çalışma, bu ilişkiyi araştırırken, katılımcıların öz yeterlik inançlarının ve yabancı dil öğrenme kaygılarının cinsiyet, sınıf, maddi gelir, yabancı dil kursuna katılma, İngilizce'ye ayırdıkları vakte göre değişip değişmediğini tespit etmeyi hedeflemiştir. Buna ilaveten, lisede öğrenim gören öğrencilerin İngilizce öğrenimine dair algıladıkları öz yeterlik durumları ile yabancı dil öğrenmeye dair kaygıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı da araştırılmıştır. Çalışmanın nihayetinde öz yeterlik algısında sınıf düzeyi, ailenin maddi durumu, İngilizce kursuna katılma durumu ve İngilizce dersinde ilerlemek için çalışma sıklığı arasında anlamlı bir fark olduğu ama cinsiyet değişkenine göre belirgin bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Öte yandan, kaygıyı göz önünde bulundurduğumuzda, öğrenciler arasında sınıf düzeyi, İngilizce kursuna gitme durumu ve İngilizce dersine çalışma sıklığına göre anlamlı farklılık bulunmuştur ancak ailenin maddi gelirine göre bir fark görülmemiştir.

Bu alandaki bir diğer çalışma 2023 yılında Torlak ve Nizamlioğlu tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya Türkiye'deki 4 üniversitede lisans düzeyinde okuyan veya mezun durumunda olan 407 Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü öğrencisi katılmıştır. Söz konusu öğrenciler eğitimlerinin bir aşamasında mesleki yabancı dil dersi almış ya da almakta olan öğrencilerdir. Araştırmanın verileri Likert tipi 3 ölçek ile toplanmıştır. Kaygıyı ölçmek için '*Yabancı Dil Kaygısı Ölçeği*' (Horwitz, Horwitz ve Cope (1986), öz yeterliği ölçmek için '*Yabancı Dil Öz Yeterlik Ölçeği*' (Yanar ve Bümen, 2012), öğrencilerin mesleki yabancı dile dair tutumlarının ölçmek için ise '*Mesleki Yabancı Dil Dersine Yönelik Tutum Ölçeği*' (Özer, 2016) kullanılmıştır. Bu araştırma, spesifik bir meslek alanında öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenme açısından kaygı seviyeleri, öz yeterlik inanışları ve mesleki yabancı dili edinmeye dair tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma bulguları, öz yeterlik ile mesleki yabancı dil bakımından pozitif bir ilişki, yabancı dil kaygısı ile öz yeterlik ve tutum bakımından da negatif bir ilişkiyi yansıtmıştır. Öğrencilerin mesleki yabancı dile karşı yaklaşımlarının olumlu olmasına rağmen endişelerinin ileri düzeyde olduğu ve öz yeterlik inançlarının da istenen seviyede

olmadığı ortaya çıkmıştır. Tutum, kaygı ve öz yeterliğin mesleki yabancı dil eğitiminde birbirleri etkileyen duyuşsal faktörler olduğu tespit edilmiştir.

2.2.2. Yurt dışında yapılan çalışmalar

Yabancı dil öğreniminde 'kaygı' üzerine yurt dışında yapılmış olan çalışmalara örnek olarak Azher vd. (2010) tarafından Pakistan'da bir üniversitede farklı bölümlerde lisans eğitimi alan 149 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiş bir çalışma belirtilebilir. Bu araştırma, yabancı dil öğrenme kaygısı ve öğrenenlerin yabancı dil yeterliliği arasındaki bağlantıyı incelemeyi hedeflemiş ve her iki değişken kendi aralarında negatif bir ilişki yansıtmiştir. Buna ek olarak, çalışmanın sonucunda kadın öğrenciler yabancı dil öğreniminde erkek öğrencilere oranla daha az kaygılı bulunmuştur. Bir başka bulgu ise, '*topluluk önünde yabancı dil konuşma*'nın yabancı dil kaygısını en çok tetikleyen faktör olduğunu yansıtmaktadır.

Yabancı dil öğreniminde 'kaygı' üzerine yurt dışında yapılmış olan çalışmalardan bir diğeri Ezzi tarafından 2012 yılında Yemen'de bir üniversitenin eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Spesifik olarak bu çalışma, yabancı dil kaygısına sebebiyet veren etmenleri incelemeyi hedeflemiştir. Bu amaçla Horwitz ve Cope (1986) tarafından oluşturulmuş '*Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği*' kullanılarak öğrencilerden veri toplanmıştır. Çalışma bulguları, cinsiyet, yaş ve yaşanan yer etkenlerinin doğrudan yabancı dil öğrenme kaygısını artırdığını göstermiştir. Bununla birlikte, kadın katılımcıların algıladıkları kaygı seviyesinin erkek öğrencilere oranla ileri seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Yabancı dil öğrenimi bakımından algılanan '*öz yeterlik*' ve '*kaygı*' üzerine yurt dışında yapılmış olan bir başka çalışma ise Bensalem tarafından 2018 yılında Suudi Arabistan'da 261 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Horwitz ve Cope (1986) tarafından oluşturulmuş '*Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği*' nin kullanıldığı bu araştırmanın neticeleri, kadın öğrencilerin erkek öğrencilere nazaran daha ileri seviyede kaygılı olduklarını yansıtmaktadır. Böylelikle, cinsiyet değişkeninin kaygı düzeyini etkileyen bir faktör olduğu belirtilmiştir. Bu bulgulara ek olarak, öz yeterlik düzeyi yüksek olduğu keşfedilen katılımcıların kaygı düzeylerinin diğelerine oranla daha düşük seviyede olduğu ortaya çıkarılmıştır.

'*Öz yeterlik*' kavramının yabancı dil öğrenimi açısından incelendiği bir çalışma Yoestara ve Putri (2019) tarafından Açe ve Mekke'de gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada katılımcılar iki

ayrı üniversitede öğrenim gören 200 lisans öğrencisidir. Çalışma, öğrencilerin mevcut öz yeterlik algı düzeylerini ölçmeyi ve öz yeterliklerinin yaş, cinsiyet ya da yabancı dil derslerine devamlılık gibi faktörlerden etkilenip etkilenmediğini incelemeyi hedeflemiştir. Çalışma bulguları, katılımcıların öz yeterlik düzeylerinin cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini yansıtmaktadır.

Yabancı dil öğreniminde 'öz yeterlik' kavramının incelendiği bir başka çalışma ise Namaziandost ve Çakmak (2020) tarafından İran'da gerçekleştirilmiş bir araştırmadır. Bu çalışma İran'da bir dil enstitüsünde genel İngilizce kursuna katılan, İngilizce seviyeleri aynı olan 15-19 yaş arası 58 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın verileri Greene vd. (2004) tarafından oluşturulmuş 'Yabancı Dil Öz Yeterlik Ölçeği' aracılığı ile toplanmıştır. Çalışmanın sonunda, kadın öğrencilerin yabancı dil öz yeterlik algı düzeylerinin, yapılan ters yüz öğrenme uygulaması sonucunda, erkek öğrencilerin algıladıkları öz yeterlik durumundan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Buna ilaveten, bir yabancı dil öğrenme uygulamasının yabancı dil öz yeterlik algısını geliştirebileceği savunulmuştur.

2.2.3. İlgili araştırmaların değerlendirilmesi

Alan yazında incelenen, yurt içinde gerçekleştirilmiş çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda, yabancı dil öğrenme bakımından duyulan kaygı ile alakalı çalışmaların sayıca daha çok olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmalar genel olarak, katılımcıların öz yeterlik ve kaygı düzeylerini incelemekten ziyade, bu olguların arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Mevcut çalışmadan farklı olarak, Torlak ve Nizamlioğlu (2022) tarafından gerçekleştirilen araştırma dışında diğer tüm çalışmalar tek bir kurumda yapılmıştır. Bu çalışmalarda cinsiyet önemli bir değişken olarak öne çıkmış olup, genellikle bulgular kadın katılımcıların yabancı dil öğrenme kaygı düzeylerinin erkek katılımcılara oranla daha yüksek olduğunu yansıtmıştır. Buna ek olarak, yurt içinde yapılan bu çalışmaların çoğu nicel araştırma modellerini benimsemiştir. Nitel veri analizi ile ise yalnızca Ayhan ve Kana (2019) tarafından yapılan araştırmada karşılaşılmıştır. Ayrıca, yabancı dil öğrenme kaygısını inceleyen çalışmaların hemen hepsi Horwitz ve Cope (1986) tarafından tesis edilen '*yabancı dil sınıfı kaygı ölçeği*' ni kullanmışlardır.

İncelenen yurt dışı çalışmaları söz konusu olduğunda, Pakistan'da bir üniversitede Azher vd. (2010) tarafından gerçekleştirilmiş çalışma bulguları, yapılan mevcut araştırmadan ve diğer

Çalışma bulgularından farklı olarak, kadın katılımcıların erkeklere oranla daha az kaygılı olduklarını yansıtmıştır. Buna ek olarak, yurt içindeki çalışmalara benzer şekilde, yurt dışında yapılan çalışmalar da, yabancı dil kaygı düzeyini lme amacıyla Horwitz ve Cope (1986) tarafından geliştirilmiş ‘*yabancı dil sınıfı kaygı leği*’ ni kullanmışlardır. Ayrıca, bu çalışmaların geneli, Namaziandost ve akmak (2020) tarafından yapılan çalışmadan farklı olarak, öz yeterlik ve kaygı olgularını yetişkinler üzerinde incelemiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın yöntemi

Bu çalışma ile ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları yabancı dil öz yeterlik durum düzeyleri ve yabancı dil öğrenme açısından duydukları kaygı düzeyleri incelenmiştir. Çalışmada tarama yöntemine başvurulmuştur (Fraenkel, Wallen ve Hyun, 1993).

Bu çalışmada bağımlı değişkenler yabancı dil bakımından algılanan öz yeterlik algısı ve kaygı olarak ifade edilebilir. Bağımsız değişkenler ise ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim gördükleri okul türüdür. Belirtilen değişkenlerle bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin mevcut durumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

3.2. Araştırmanın evreni ve örneklemi

Çalışmanın evreni, Bursa ilinde ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Örnekleme ise bir devlet ortaokulu ile bir devlet konservatuarı ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerdir. Her iki grupta doksan sekiz öğrenci olmak üzere çalışmaya toplam yüz doksan altı katılımcı dahil olmuştur. Çalışmanın örnekleme, amaçlı örneklem tekniklerinden *'kolay ulaşılabılır durum örnekleme'* modeli ile belirlenmiştir. Bu yöntemin tercih edilmesindeki amaç veri toplamaya hız ve pratiklik kazandırmasıdır. Böylelikle araştırmacıya uzak durumda olmayan ve erişimi pratik olan bir durum tercih edilmiştir.

Katılımcıların demografik bilgisi Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Örnekleme Demografik Bilgi Tablosu

Düzyey	Devlet konservatuvarı ortaokulu öğrencileri		Devlet ortaokulu öğrencileri	
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek
5. Sınıf	16	10	14	12
6. Sınıf	15	11	14	12
7. Sınıf	15	10	13	12
8. Sınıf	11	10	10	11
Toplam	57	41	51	47

Tablo 1’de gösterildiği üzere, araştırmada yer alan birinci grup Türkiye’de bir devlet üniversitesi konservatuvarı ortaokuludur. Ortaokul düzeyi, bu okulun birinci basamağı olup, bu kurum ilkokul düzeyini tamamlamış öğrencileri müzik yetenek sınavları ile bünyesine kabul etmektedir. Öğrenime hak kazanan öğrenciler arasında ilkokul öğrenimini hem özel okulda hem de devlet okulunda tamamlamış öğrenciler bulunmaktadır. Bu sebeple bu kurumdaki ortaokul öğrencilerinin yabancı dil altyapısının birbirinden farklı olduğu ifade edilebilir. Kurumdaki sınıf mevcutları maksimum yirmi altıdır. Beşinci sınıf öğrencileri on altı kız, on erkek öğrenciden, altıncı sınıf öğrencileri on beş kız, on bir erkek öğrenciden, yedinci sınıf öğrencileri on beş kız, on erkek öğrenciden ve sekizinci sınıf öğrencileri on bir kız, on erkek öğrenciden oluşmaktadır.

Konservatuvar ortaokulunda yabancı dil öğretim programı devlet ortaokulu öğretim programı ile aynıdır. Ölçme değerlendirme sistemi, ders saatleri, öğretilen içerik her iki kurumda da paralel ilerlemektedir. Konservatuvar ortaokulunun herhangi bir devlet ortaokulundan farklı akademik öğretim programına ilave olarak öğrencilerin müzik derslerine de katılmalarıdır. Bu durum, müzik öğrencilerinin okulda daha uzun vakit geçirmelerine, daha fazla ödev ve sınava tabi tutulmalarına ve akademik sorumluluklarının devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilere göre daha fazla olmasına sebep olmaktadır.

Araştırmaya katılan ikinci grup katılımcılar Türkiye’de bir devlet ortaokulu öğrencileridir. Bu kurum yalnızca ortaokul düzeyindeki öğrencilerden oluşmaktadır. Konservatuvara benzer şekilde, bu kurumda öğrenim gören öğrencilerin bir kısmı ilköğretimini özel okullarda, diğerleri ise devlet okullarında tamamladığı için bu araştırmadaki ikinci grup katılımcıların da yabancı dil alt yapısı birbirinden farklı olarak değerlendirilebilir. Kurumdaki sınıf mevcutları maksimum kırk altıdır. Beşinci sınıf öğrencileri on dört kız, on iki erkek öğrenciden, altıncı sınıf öğrencileri on dört kız, on iki erkek öğrenciden, yedinci sınıf öğrencileri on üç kız, on iki erkek öğrenciden ve sekizinci sınıf öğrencileri on kız, on bir erkek öğrenciden oluşmaktadır.

Araştırmanın gerçekleştirildiği her iki kurumda yabancı dil öğretimi açısından benzerlikler bulunmaktadır. Bu benzerliklerin başında kullanılan materyal gelmektedir. Her iki ortaokulda beşinci sınıf düzeyinde MEB İngilizce 5 Ders Kitabı, altıncı sınıf düzeyinde MEB That’s It Ders Kitabı, yedinci sınıf düzeyinde MEB English 7 Course Book, sekizinci sınıf düzeyinde ise MEB Mastermind İngilizce Ders Kitabı takip edilmektedir. Öğrenimde kullanılan bu materyaller dört dil becerisinin öğretimini esas almakta olup dil bilgisi öğretimine minimum yer vermektedir. Bu durum zaman zaman yabancı dil öğretmenlerinin derslerinde dil bilgisi takviyesi yapmalarını gerektirmektedir. Dinleme becerisi uygulamalarına da az yer verilen bu ders kitaplarında en çok dahil edilen yabancı dil aktiviteleri okuma etkinlikleridir. Bunlara ek olarak makul ölçüde yazma ve konuşma etkinliklerine yer verilmektedir. Her iki kurumda da beşinci ve altıncı sınıflarda birer saat seçmeli İngilizce dersi verilmekte olup tüm düzeylerde hem yazılı hem de sözlü yabancı dil sınavları yapılmaktadır.

3.3. Veri toplama araçları ve veri toplama süreçleri

Bu çalışmayı gerçekleştirme amacıyla, veri toplama araçları olarak demografik bilgi formu, Ahn, Bong, Kim ve Wang (2013) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından Türkçe’ye uyarlanan ‘*Yabancı Dil Öz Yeterlik Algısı Ölçeği*’ ve Gürsu (2011) tarafından yapılan ‘*Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı Ölçeği*’ kullanılmıştır.

3.3.1. Demografik bilgi formu

Demografik bilgi formu, çalışmaya dahil olan ortaokul öğrencilerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim görülen okul çeşidi gibi demografik özelliklerine ilişkin bilgileri içermektedir.

3.3.2. Yabancı dil öz yeterlik algı ölçeği

Araştırmaya katılan ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeylerini ölçme amacı ile bu çalışmada '*Yabancı Dil Öz Yeterlik Algı Ölçeği (QESE)*' (Ahn, Bong, Kim ve Wang, 2013) kullanılmıştır. Bu ölçeğin temeli, Bandura (1997) ve Schunk (1991) gibi yabancı dil öğrenimini motivasyon olgusu açısından ele alan araştırmacıların görüşlerine paralel olarak, öz yeterlik algısına dayandırılmıştır. Yabancı dil öğreniminde sosyal-bilişsel teoriyi esas alan Ahn, Bong, Kim ve Wang (2013) bu ölçeği dil öğreniminin psikometrik etkenlerini göz önünde bulundurarak geliştirmişler ve yabancı dil öğrenenlerin mevcut öz yeterlik algı düzeylerini ölçmeyi hedeflemişlerdir.

Bu ölçek Amerika'da İngilizce öğrenen Çin asıllı öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen röportaj, gözlem ve sözlü protokoller aracılığı ile geliştirilmiştir (Wang vd., 2014). Ölçek otuz iki maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler ölçeği yanıtlayan katılımcıların yabancı dil olarak İngilizce'yi öğrenirken yapmakta oldukları etkinlikler sırasındaki yeterliklerini değerlendirmelerini istemektedir. Likert tipindeki bu ölçekte 1'den 7'ye puanlama ölçütü bulunmaktadır (1- kesinlikle yapamam, 7- çok iyi yapabilirim). Aynı zamanda bu ölçek yabancı dil öğrenimini dört dil becerisini temel alan otuz iki maddeden oluşmaktadır. Yabancı dilde dinleme becerisi öz yeterliğini değerlendirme amaçlı 1, 3, 9, 10, 15, 22, 24 ve 27. maddeler, yabancı dilde konuşma becerisi öz yeterliğini değerlendirme amaçlı 4, 6, 8, 17, 19, 20, 23 ve 30. maddeler, yabancı dilde okuma becerisi öz yeterliğini değerlendirme amaçlı 2, 12, 16, 21, 25, 26, 29 ve 32. maddeler, yabancı dilde yazma becerisi öz yeterliğini değerlendirme amaçlı 5, 7, 11, 13, 14, 18, 28 ve 31. maddeler hazırlanmıştır. Ölçekteki tüm maddeler, ölçeğin hem İngilizce hem de Türkçe dillerinde anlam bütünlüğünü koruması amacı ile retrospektif (geri) çeviri yöntemi kullanılarak çevrilmiştir. Retrospektif (geri) çeviri yönteminin kullanılmasındaki amaç, bu ölçeğin güvenilir, geçerli ve aslına uygun olup olmadığını anlamaktır. Bu doğrultuda, bu ölçeğin hedef dile çevrilen maddeleri İngilizce (ölçeğin orijinal dili) ve Türkçe'yi (hedef dil) ileri düzeyde kullanabilen, farklı eğitim

düzeylerinden ve mevcut araştırma konusunda uzman olmayan iki araştırmacı tarafından yeniden orijinal dile çevirmiştir. Burada önemli olan nokta retrospektif çeviriyi yapan kişilere kaynak metnin (orijinal ölçek) verilmemesidir.

3.3.3. Yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği

Yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği, '*Yabancı Dil Sınıfı Kaygı Ölçeği*'nden (FLCAS)' (Horwitz et al., 1986) dilimize Gürsu (2011) tarafından uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanmasındaki amaç, Türk eğitim sistemine katkıda bulunmasını sağlamaktır. Bu amaçla eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 384 İngilizce hazırlık düzeyi öğrencisi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin maddeleri Türkiye'de bir devlet üniversitesinde görev yapan dokuz öğretim görevlisi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Likert tipindeki bu ölçekte '*kesinlikle katılıyorum*' dan '*asla katılmıyorum*' a kadar değişen bir yanıtlama ölçütü bulunmaktadır. Aynı zamanda bu ölçek yabancı dil öğrenme kaygısını temel alan 33 maddeden oluşmaktadır. Uygulanan açımlayıcı faktör analizi nihayetinde, üç faktör ortaya çıkarılmıştır. Birincil faktör, '*yabancı dil sınıfında konuşma kaygısı*' olarak ifade edilmiş olup 19 maddeden oluşmaktadır. İkinci faktör kategorisi '*yabancı dil sınıfına duyulan ilgi*' olarak adlandırılmış olup 6. 11. ve 17. maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin son kategorisinde ise 14. 19. ve 32. maddeler yer almakta olup, bu grup '*ana dili İngilizce olanlar ile konuşma kaygısı*' olarak nitelendirilmiştir. Sonuç olarak, bu ölçek ve oluşturulan bu üç faktörlü yapının gelecek araştırmalara ve yabancı dil öğrenme deneyimlerine ışık tutacağı düşünülmüştür.

3.3.4. Ölçekler için Doğrulayıcı Faktör Analizi

Ölçekler için faktör analizi Tablo 2 ve 3'te verilmiştir.

Tablo 2

Öz Yeterlik Faktör Analizi

Maddeler	Fak. Yük Değeri	Varyans (%)	Kümülatif Varyans (%)
1	26,774	83,670	83,670
2	1,282	4,007	87,676
3	1,010	3,155	90,832
4	0,815	2,548	93,380
5	0,581	1,815	95,194
6	0,316	0,988	96,182
7	0,196	0,614	96,796
8	0,155	0,484	97,280

Tek bir bileşen varyansın %83,670'sini açıklamaktadır; Ölçek tek bir bileşenden oluşmaktadır.

Tablo 3

Kayı Faktör Analizi

Maddeler	Fak. Yük Değeri	Varyans (%)	Kümülatif Varyans (%)
1	26,503	80,311	80,311
2	1,95	5,910	86,221
3	1,348	4,086	90,307
4	1,233	3,738	94,045
5	0,592	1,793	95,838

6	0,489	1,482	97,320
7	0,174	0,528	97,848
8	0,156	0,472	98,319

Tek bir bileşen varyansın %80,311'sini açıklamaktadır; Ölçek tek bir bileşenden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin analizi

Çalışmada sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Değişkenler için betimleyici istatistikler ortalama±standart sapma, median (minimum-maksimum) olarak belirtilmiştir. İki grup arasında yapılan bağımsız karşılaştırmalar Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. Gruplar arası bağımsız karşılaştırmalarda Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Post hoc karşılaştırmalarında ise Dunn Bonferroni testi kullanılmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS (IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 21.0. Armonk, NY: IBM Corp.) programı kullanılmış olup, $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Tablo 4

Normallik Testi

Tests of Normality	Shapiro-Wilk			
	OKUL	Statistic	df	p
Kaygı Puan	MEB	0,949	98	<0,001
	KONS	0,964	98	0,009
Cinsiyet	Statistic			
		Statistic	df	p
Kaygı Puan	Erkek	0,845	90	<0,001
	Kadın	0,857	106	<0,001

	Sınıf	Statistic	df	p
Kaygı Puan	5.Sınıf	0,827	52	<0,001
	6.Sınıf	0,863	52	<0,001
	7.Sınıf	0,856	50	<0,001
	8.Sınıf	0,858	42	<0,001
Tests of Normality		Shapiro-Wilk		
	OKUL	Statistic	df	p
Öz yeterlilik	MEB	0,944	98	<0,001
	KONS	0,992	98	0,855
	Cinsiyet	Statistic	df	p
Öz yeterlilik	Erkek	0,786	90	<0,001
	Kadın	0,807	106	<0,001
	Sınıf	Statistic	df	p
Öz yeterlilik	5.Sınıf	0,773	52	<0,001
	6.Sınıf	0,807	52	<0,001
	7.Sınıf	0,78	50	<0,001
	8.Sınıf	0,811	42	<0,001

Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edildi. Bu testin sonuçlarına göre kaygı ve öz yeterlilik puanı okul türü, cinsiyet ve sınıf arasında normal dağılmamaktadır ($p<0,05$).

BÖLÜM IV

BULGULAR

Çalışmada sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluk gösterip göstermediği Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Değişkenler için betimleyici istatistikler ortalama±standart sapma, median (minimum-maksimum) olarak belirtilmiştir. İki grup arasında yapılan bağımsız karşılaştırmalar Mann-Whitney U testi ile yapılmıştır. Gruplar arası bağımsız karşılaştırmalarda Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Post hoc karşılaştırmalarında ise Dunn Bonferroni testi yapılmıştır. İstatistiksel analizler için SPSS (IBM Corp. Released 2012. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 21.0. Armonk, NY: IBM Corp.) programı kullanılmış olup, $p < 0.05$ istatistiksel olarak anlamlı değerlendirilmiştir.

Araştırmanın sonuçları mevcut alt problemler esas alınarak ifade edilmiştir.

4.1. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri nasıldır?

Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri; devlet ortaokulu öğrencileri, devlet üniversitesi konservatuvar ortaokul öğrencileri ve genel toplam olarak Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öz Yeterlik Algı Düzeyleri

Yabancı Dil Öz Yeterlik Algısı	Ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Z	p
OKUL				
MEB	67,18±11,908	64(48-104)	-12,123 ^a	<0,001
KONS	185,67±12,681	185,5(156-217)		
Genel Toplam	126,43±60,651	130(48-217)		

^a:Mann Whitney U testi

Tablo 5’te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri mevcut okullarına göre istatistiksel olarak anlamlı değişmektedir ($p<0,001$). Devlet üniversitesi konservatuvar ortaokul öğrencileri daha yüksek puana sahiptir ($185,67\pm12,681$).

4.2. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülen okul türü) göre farklılaşmakta mıdır?

Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri cinsiyet ve sınıf düzeyleri temel alınarak Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyet ve Sınıf Düzeyine Göre Öz Yeterlik Algı Düzeyleri

Yabancı Dil Öz Yeterlik Algısı		ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Z	p
Cinsiyet	Erkek	122,62±61,757	80(48-217)	-0,210 ^a	0,833
	Kadın	129,66±59,798	165,5(48-214)		

Yabancı Dil Öz Yeterlik Algısı		ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Chi-Square	p
Sınıf	5.Sınıf	122,92±57,759	120,5(48-198)	1,679 ^b	0,642
	6.Sınıf	128,85±60,384	133,5(48-210)		
	7.Sınıf	125,76±63,442	133,5(48-210)		
	8.Sınıf	128,57±63,020	122(48-217)		

^a:Mann Whitney U testi, ^b:Kruskal-Wallis testi

Yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmemektedir ($p>0,05$). Ayrıca yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 7’ye bakıldığında, ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme öz yeterlik düzeyleri okullar için ayrı olarak cinsiyet arasında karşılaştırıldığı görülmektedir.

Tablo 7

Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Okul Türü Ve Sınıf Düzeyine Göre Öz Yeterlik Algı Düzeyleri

Yabancı Dil Öz Yeterlik Algısı		ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Chi-Square	p
MEB	5.Sınıf	66,46±8,613	64(48-33)	4,397 ^b	0,222
	6.Sınıf	70,46±13,002	72(48-56)		
	7.Sınıf	64,00±13,064	64(48-48)		
	8.Sınıf	67,81±12,295	72(48-40)		
KONS	5.Sınıf	179,38±10,036	178,5(160-38)	9,461 ^b	0,024
	6.Sınıf	187,23±13,379	186,5(163-47)		
	7.Sınıf	187,52±10,013	186(171-39)		
	8.Sınıf	189,33±15,399	190(156-61)		

^a:Mann Whitney U testi, ^b:Kruskal-Wallis testi

Karşılaştırma sonucunda devlet ortaokulu öğrencileri söz konusu olduğunda kadın ve erkek arasında anlamlı bir değişim görülmemektedir (p=0,764). Devlet Üniversitesi Konservatuvar ortaokulunda öz yeterlik düzeyleri kadın ve erkek arasında anlamlı olarak değişmemektedir (p=0,054).

Ayrıca, öz yeterlik düzeyleri okullar için ayrı olarak sınıflar arasında karşılaştırılmıştır. Devlet Üniversitesi Konservatuvar ortaokulunda öz yeterlik düzeyleri sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmektedir (p=0,024). Post hoc testleri sonucunda 5. ve 8. sınıf arasında öz yeterlik puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p=0,036). 8.sınıf için öz yeterlik puanları daha yüksek elde edilmiştir(189,33±15,399).

4.3. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri nasıldır?

Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenmede kaygı düzeyleri; devlet ortaokulu öğrencileri, devlet üniversitesi konservatuvar ortaokul öğrencileri ve genel toplam olarak Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Ortaokul Öğrencilerinin Yabancı Dil Öğrenme Kaygı Düzeyleri

Yabancı dil öğrenme kaygı	ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Z	p
Okul				
MEB	143,55±14,694	147(110-165)	-12,095 ^a	<0,001
KONS	56,39±13,191	55,5(35-87)		
Total	99,97±45,859	98,5(35-165)		

^a:Mann Whitney U testi

Kaygı düzeyleri okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmektedir ($p<0,001$). Devlet ortaokulu öğrencileri daha yüksek puana sahiptir (143,55±14,694).

4.4. Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeyleri çeşitli değişkenlere (cinsiyet, sınıf düzeyi, öğrenim görülen okul türü) göre farklılaşmakta mıdır?

Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenmede kaygı düzeyleri cinsiyet ve sınıf düzeyleri esas alınarak olarak Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9

Ortaokul Öğrencilerinin Cinsiyet Ve Sınıf Düzeyine Göre Yabancı Dil Kaygı Düzeyleri

Yabancı dil öğrenme kaygı	ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Z	p
---------------------------	--------------	-----------------	---	---

Cinsiyet	Erkek	102,5±47,121	117(35-165)	-0,349 ^a	0,727
	Kadın	97,82±44,872	78(35-165)		
<hr/>					
Yabancı dil öğrenme kaygı		ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Chi-Square	p
<hr/>					
Sınıf	5.Sınıf	98,17±46,953	90,5(37-162)	1,333 ^b	0,721
	6.Sınıf	102,71±45,498	100(39-164)		
	7.Sınıf	97,86±46,694	103,5(35-165)		
	8.Sınıf	101,31±45,371	95,5(41-165)		

^a:Mann Whitney U testi, ^b:Kruskal-Wallis testi

Tablo 9’da görüldüğü gibi, kaygı düzeyleri kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmemektedir ($p>0,05$). Ayrıca kaygı düzeyleri sınıflar arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmemektedir ($p>0,05$).

Ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenmede kaygı düzeyleri Tablo 10’da görüldüğü üzere okullar için ayrı olarak cinsiyet arasında karşılaştırılmıştır.

Tablo 10

Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenim Görülen Okul Türü ve Sınıf Düzeyine Göre Kaygı Düzeyleri

Yabancı Dil Öğrenmede Kaygı		ortalama±S.S	Median(Min-Max)	Chi-Square	p
MEB	5.Sınıf	142,96±14,287	1,333 ^b	1,113 ^b	0,774
	6.Sınıf	145,46±14,884	149,5(116-164)		
	7.Sınıf	141,92±13,354	142(120-165)		
	8.Sınıf	143,86±17,103	147(113-165)		
KONS	5.Sınıf	53,38±10,988	52(37-71)	5,12 ^b	0,163
	6.Sınıf	59,96±14,146	58(39-84)		

7.Sınıf	53,80±15,124	51(35-87)
8.Sınıf	58,76±11,216	59(41-78)

^a:Mann Whitney U testi, ^b:Kruskal-Wallis testi

Devlet ortaokulunda kaygı düzeyleri kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmemektedir ($p>0,05$). Devlet Üniversitesi Konservatuvar ortaokulunda kaygı düzeyleri kadın ve erkek arasında istatistiksel olarak anlamlı değişmektedir ($p=0,048$). Kadınların kaygı puanları daha yüksek elde edilmiştir ($58,32±12,261$).

Ayrıca kaygı düzeyleri okullar için ayrı olarak sınıflar arasında karşılaştırılmıştır. Karşılaştırma sonucunda her iki okul için istatistiksel olarak anlamlı değişim bulunmamıştır ($p>0,05$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve tartışma

Temel hedefi ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenme öz yeterlik algı ve yabancı dil öğrenme kaygı düzeylerini incelemek olan bu çalışmadan çeşitli bulgular elde edilmiştir. İlk olarak, her iki çalışma grubundaki öğrencilerin tümü incelendiğinde, devlet konservatuvarı ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin algıladıkları yabancı dil öz yeterlik inanışlarının devlet ortaokulu öğrencilerinin öz yeterlik algılarından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmanın bu sonucu, Çubukçu (2008) tarafından üniversite 3. sınıf öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş araştırma sonucu ile benzeşmektedir. Mevcut araştırmaya benzer olarak, Çubukçu (2008) tarafından yapılan çalışma sonucunda da çalışma grubunun yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri yüksek çıkmıştır. Çalışma sonucunda ortaya çıkan bir diğer bulgu da ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik öz yeterlik algı seviyelerinin cinsiyete göre farklılaşmamasıdır. Elde edilen bu sonuç Çubukçu (2008) tarafından 20-22 yaş arası öğretmen adayları üzerinde yapılan çalışma bulguları ile aynı sonucu yansıtmaktadır. Benzer bir sonuç ile Çetintaş ve Berkant tarafından 2021 yılında lise öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırmada da karşılaşılmıştır. Öte yandan, mevcut çalışma sonuçları, Doğan ve Tuncer tarafından 2015 yılında 172 üniversite hazırlık öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen çalışma sonuçlarından farklı bulunmuştur. Bu farkın sebebi, üniversite hazırlık öğrencilerinin öz yeterlik algılarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşması ve kız öğrencilerin yabancı dil öz yeterlik algı düzeylerinin erkek öğrencilere göre yüksek olmasıdır. Mevcut çalışma bulguları ile benzeşmeyen bir başka çalışma da Çakmak ve Namaziandost (2020) tarafından İran’da bir dil kursunda 15-19 yaş arası dil öğrencileri üzerinde yapılmış bir araştırmadır. ‘*Ters yüz dil öğrenimi*’ uygulamasının yapıldığı bu araştırmanın sonucunda kadın öğrencilerin öz yeterlik algısının erkek öğrencilerin algıladığı öz yeterlik durumuna oranla daha ileri seviyede olduğu belirtilmiştir.

Araştırmanın bir başka neticesi de (devlet konservatuvarı ortaokulu öğrencileri kendi aralarında incelendiğinde) 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil bakımından

algıladıkları öz yeterlik seviyelerinin 5. sınıfların öz yeterlik algı seviyelerine göre yüksek olduğunu göstermektedir. Benzer bir sonuç Çetintaş ve Berkant tarafından 2021 yılında lise öğrencileri üzerinde yapılan çalışmadan elde edilmiş ve 9. sınıfların öz yeterlik algılarının 10. sınıf öğrencilerine oranla daha ileri düzeyde olduğu ortaya çıkmıştır. Böylelikle, her iki çalışmanın da sınıf düzeyi değişkeni söz konusu olduğunda belirli sınıf düzeylerinde öz yeterlik açısından anlamlı farklar yansıttığı belirtilebilir.

Mevcut araştırmanın kaygı ile bağlantılı bulguları göz önüne alındığında, Çubukçu (2008) tarafından yapılan çalışma bulguları ile benzeştiği belirtilebilir. Bu çalışma ile devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenme bakımından duydukları kaygı düzeylerinin devlet konservatuvarı ortaokulu öğrencilerinin kaygı düzeyinden yüksek çıktığı belirlenmiştir. Benzer şekilde, Çubukçu (2008) tarafından incelenen üniversite öğrencilerinin de yabancı dil öğrenme kaygı düzeyi yüksektir. Mevcut çalışmadan farklı olarak, üniversite öğrencilerinin kaygı sebepleri arasında öğretmenle bir arada olmak, ana dili İngilizce olmayan kişilerle konuşmak ve sınıf arkadaşları ile kendi konuşma performanslarını kıyaslamak belirtilmiştir. Mevcut çalışma bulgularına bir diğer benzerlik ise, 2022 yılında Torlak ve Nizamlıoğlu tarafından Gastronomi ve Mutfak Sanatları öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırma ile rastlanmıştır. Bu çalışma bulguları da öğrencilerin yabancı dil öğrenme kaygılarının yüksek olduğunu yansıtmaktadır. Öte yandan, Ayhan ve Kana tarafından 2019 yılında Türkçe'yi yabancı dil olarak öğrenen 22-25 yaş aralığındaki üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışma, mevcut araştırma bulgularının aksine, Türkçe dilini öğrenme sürecinde öğrencilerin nadiren kaygı yaşadıklarını yansıtmaktadır.

Çalışmanın yabancı dil öğrenme açısından duyulan kaygı ile ilgili bir başka sonucu da cinsiyet değişkeni ile ilintilidir. Bu bulgu, devlet konservatuvarı kadın öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygısının erkek öğrencilerin kaygılarına oranla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Mevcut çalışma bu yönüyle de Doğan ve Tuncer tarafından 2015 yılında yabancı dil hazırlık öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen araştırma ile benzeşmektedir. Bir başka deyişle, her iki çalışma da yabancı dil öğrenme kaygısının kadın öğrencilerde daha yüksek olduğunu yansıtmaktadır. Bir başka benzer sonuç da Ezzi (2012) tarafından Yemen'de bir üniversitenin eğitim fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan çalışma sonucunda elde edilmiştir. Bu çalışmanın bulguları yabancı dil öğrenme kaygısını artıran faktörleri ortaya çıkarmakla birlikte, kaygıyı kadın katılımcıların erkek katılımcılara nispeten daha ileri düzeyde algıladıklarını ortaya çıkarmıştır. Benzer şekilde, mevcut çalışma bulguları,

Bensalem (2018) tarafından Suudi Arabistan'da 261 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirilen çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir. Arap üniversite öğrencileri arasında kadın öğrencilerin kaygı düzeyinin erkek öğrencilere oranla yüksek oluşu bu benzerliği sağlamaktadır. Tüm bu bulgulardan farklı olarak Azher vd. (2010) tarafından Pakistan'da bir üniversitede lisans öğrencileri üzerinde yapılan yabancı dil kaygı araştırması sonucunda ise, erkek katılımcılar kadın katılımcılara nazaran daha kaygılı bulunmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışma iki farklı ortaokul öğrenci grubunun yabancı dil öğrenme bakımından hissedilen öz yeterlik ve kaygı seviyeleri ile bu durumları etkileyen faktörleri incelemeyi hedeflemiş ve araştırma sonucunda önemli bulgular elde etmiştir. Öncelikle, devlet konservatuvarı ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik algı düzeyleri devlet ortaokulu öğrencilerinin öz yeterlik düzeyinden fazla çıkmıştır. Bu bulgunun birincil nedeni konservatuvar öğrencilerinin müzik ve çalgı dersi kaynaklarının da çoğunlukla İngilizce olması olarak belirtilebilir. Buna ek olarak, konservatuvar öğrencilerinin 5. sınıftan itibaren müzik ve çalgı gelişimleri için katıldıkları, 'masterclass' adı verilen atölye çalışmaları, görev aldıkları ya da izleme fırsatı buldukları yurt dışı konserleri ve Türkiye'de yabancı dili İngilizce olan öğretmenlerden aldıkları müzik ve çalgı dersleri de yabancı dil öğrenimi açısından öz yeterlik düzeylerini devlet ortaokulu öğrencilerine oranla daha çok geliştirmiş olabilir. Benzer şekilde, ileride yurt dışında eğitim alabilmek amacıyla yurt dışındaki yabancı öğretmenlerle iletişim kurmak adına yabancı dilde videolar çekmek, kayıtlar yapmak ve online görüşmeler yapmak da öğrencilerin yabancı dile daha sık maruz kalmasını sağlamış ve öz yeterlik algı düzeylerini artırmış olabilir.

Bir diğer bulgu ise devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil açısından duydukları kaygı düzeyinin konservatuvar öğrencilerinin kaygı düzeyinden yüksek oluşudur. Bu noktada, ilk olarak devlet konservatuvarı ortaokul sınıf mevcutlarının devlet ortaokulu sınıf mevcutlarına göre daha az oluşu belirtilebilir. Böylelikle, konservatuvar ortaokulunda dersler daha hızlı ilerlemekte ve yabancı dil dersinde öğretim programına ek olarak ekstra aktiviteler yapılabilmektedir. Bu durum da yabancı dilde daha çok pratik yapan ve dile daha sık maruz kalan konservatuvar öğrencilerinin kaygı oranını düşürüyor olabilir. Konservatuvar öğrencilerinin kaygı düzeyinin düşük olmasında bir başka etken de bu öğrencilerin ortaokul 5. sınıftan üniversite son sınıfa kadar birlikte eğitim alacaklarını bilmeleri olabilir. Bu durum bu öğrencilerin daha kuvvetli iletişim kurarak akran zorbalığından uzaklaşmalarının ve eğitim süresince de birbirlerini desteklemelerinin sebebi olabilir. Buna ek olarak, devlet konservatuvarında yabancı dil eğitimi veren öğretmenlerin

ortaokul 5. sınıftan üniversite mezuniyetine kadar değişmemesi hedefleniyor. Böylelikle, öğrenciler yabancı dili her akademik dönemde aynı öğretmenden öğrenme fırsatı buluyor ve bu durum öğrencilerde yabancı dil öğrenme kaygısını azaltan bir konfor alanı inşa ediyor olabilir.

Devlet konservatuvarı ortaokul öğrencilerinin yabancı dil öğrenme kaygı düzeylerinin devlet ortaokulu öğrencilerine oranla düşük oluşunda başka etmenler de söz konusu olabilir. Bunlardan ilki, konservatuvar öğrencilerinin küçük yaşlarda ailelerinin desteği ile hedef odaklı bir eğitim amaçlamalarıdır. Bir başka deyişle, erken yaşlarda çalgı eğitimine başlayan bu öğrenciler en geç ortaokul 5. sınıfta kariyer hedeflerini belirlemiş oluyorlar. Bu hedefe ulaşmak için odaklanan bu öğrenciler ve ebeveynleri yabancı dil öğreniminin öğrencinin kariyerindeki önemi ile ilgili farkındalık kazanıyorlar. Bu motivasyon da onları yabancı dil öğrenme kaygısından uzak tutuyor olabilir. Konservatuvar öğrencilerinde kaygı düzeyinin düşük oluşunun bir başka nedeni de bu öğrencilerin Liselere Giriş Sınavı'ndan muaf olmaları olabilir. Sınav kaygısı yaşamayan bu öğrencilerin yabancı dil öğrenimi ve diğer akademik derslerde de kaygılı olmaları beklenmeyebilir.

Yukarıda kaygıyı konservatuvar ortaokulu öğrencileri açısından değerlendiren verilerin yanı sıra, devlet ortaokulu öğrencilerinde yabancı dil öğrenme kaygısının yüksek düzeyde oluşu da mevcut çalışma kapsamında alana katkıda bulunabilecek bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Ortaya çıkan bu bulgunun ilk nedeni olarak devlet ortaokulunda sınıf mevcudunun konservatuvar sınıf mevcutlarından fazla oluşu belirtilebilir. Kalabalık bir sınıfta yabancı dil öğrenimi sırasında her bir öğrenciye daha az katılım şansı verilmesi ve akran zorbalığı ihtimalinin konservatuvara oranla daha yüksek olması da bu öğrencilerin yabancı dil öğrenme ve yabancı dili kullanma kaygısını artırabilir. Buna ilaveten, devlet ortaokulu öğrencilerinin hedefinde olan Liselere Giriş Sınavı başarısı, onları yabancı dili aktif kullanmaktan uzaklaştırıyor olabilir. Sonuç olarak, ortaokul son sınıfta yaşadıkları bu sınav kaygısı aynı zamanda yabancı dil öğrenme kaygısını da tetikliyor olabilir.

Bir başka bulgu ise devlet konservatuvarı ortaokul öğrencileri arasında 8. sınıf öğrencilerinin öz yeterlik algı düzeylerinin 5. sınıflara oranla yüksek oluşudur. Burada öğrencilerin engellenemeyen doğal akademik gelişimleri etken olabilir. Aynı zamanda derslere, öğretmenlerine ve akranlarına alışkın durumda olmaları ve yaşla birlikte gelen yabancı dilin önemi ile ilgili farkındalıkları, 8. sınıf öğrencilerini okula yeni katılan 5. sınıf öğrencilerine oranla daha yüksek öz yeterlik sahibi yapabilir.

Araştırmada göze çarpan bir diğer bulgu da devlet konservatuvarındaki kadın öğrencilerin yabancı dil kaygı düzeyinin erkek öğrencilere oranla daha yüksek oluşudur. Kaygıyı genel olarak ele alan bilimsel çalışmaların bir kısmı da (Bahrami ve Yousefi, 2011) erkeklerin yabancı dil öğrenimi bakımından duydukları kaygı duygusunun kadın katılımcılara oranla daha az olduğunu belirtiyor. Ayrıca, akademik başarı kaygısını cinsiyet değişkenine göre inceleyen bir bilimsel çalışma da (Hosseini ve Khazali, 2013) kadın katılımcıların erkek katılımcılara nazaran akademik kaygı oranlarının daha ileri düzeyde olduğunu yansıtıyor. Karşılaşılan bu bulgular, kadın öğrencilerin yabancı dil öğrenimi ile birlikte normal yaşamda ve genel akademik ortamlarında da erkek öğrencilere oranla daha kaygılı olabileceklerini gösteriyor (Craske, 2003).

5.2. Öneriler

5.2.1. Yabancı Dil Öğretmenlerine Yönelik Öneriler

Bu araştırma devlet konservatuvarı ile devlet ortaokulu öğrencilerinin yabancı dil öz yeterlik ve kaygı düzeylerini incelemeyi ve karşılaştırmayı hedeflemiştir. Yabancı dil öğretmenleri de ileriki uygulamalarında, bu çalışmada faydalanılan öz yeterlik ve kaygı ölçeklerinin kullanımına sınıf içinde yer verebilir. Böylelikle öğrenciler yabancı dil öğrenimlerinin mevcut psikolojik boyutuyla ilgili farkındalık sahibi olabilirler. Ayrıca, öğretmenlerin, öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve gelişimini temel aldıkları bir sınıf ortamı oluşturmaları yabancı dil öğrenim kaygılarını azaltabilir. Bir başka öneri ise, öğretmenlerin öğrencilerde öz yeterlik algısı geliştirmek için öğrenci çalışmalarına destek vermesi ve onları motive edecek bir tutum geliştirmeleri olabilir. Ayrıca, derslerde öğrenen merkezli bir ortam teşkil edilmesi yabancı dil öğrenme kaygısını azaltmakta rol oynayabilir. Buna ek olarak, yabancı dil öğrenme kaygısına sahip öğrencilere psiko-sosyal destek verilmesi, kadın öğrencilerin kaygı oranının yüksek olduğu ortamlarda yabancı dil öğretiminde onları motive edici dönütler verilmesi onların öz yeterliğini artırıp kaygılarını düşürebilecek uygulamalar olabilir. Bir diğer öneri ise, sınıf mevcudu kalabalık olan ortaokullarda öğrencilerin yabancı dil öğrenimi kullanımına dair dijital uygulamalar, online kaynaklar ve teknoloji kullanımı ile ilgili bilgilendirilmesi ve bu şekilde onların öz yeterlik algılarında artış sağlamaya çalışmak olabilir. Son olarak, genel anlamda öz yeterliği destekleyen stratejilerin eğitime

dahil edilmesi yabancı dil eğitiminin ilk gününden itibaren öğrencilerin yabancı dil öğrenimine dair olumlu bir tutum takınmalarına, öz yeterliklerinin artmasına ve varsa yabancı dil öğrenme kaygılarının azalmasını sağlayacaktır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Bu çalışma, devlet konservatuvarı ile devlet ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenimi açısından öz yeterlik ve kaygı düzeylerini incelemeyi ve karşılaştırmayı hedeflemiştir. Benzer çalışmalar farklı eğitim kurumlarında, farklı yaş aralıklarında ve farklı öğretim programlarının uygulandığı eğitim platformlarında da gerçekleştirilebilir. Ayrıca, çalışmaya nitel bir boyut getirilerek katılımcıların öz yeterlik ve kaygı durumları mülakatlar ve yansıtma kağıtları gibi nitel araçlarla detaylı olarak incelenebilir. Katılımcıların cinsiyet, sınıf düzeyi ve öğrenim gördükleri okul türü bakımından öz yeterlik ve kaygılarının incelendiği bu çalışmaya benzer olarak, yabancı dil dersi başarısı, ebeveyn eğitim durumu gibi farklı değişkenlerin de eklendiği araştırmalar yapılabilir. Farklı bir çalışma ise çeşitli yabancı dil öğretim yöntem ve stratejilerinin uygulandığı ve bu uygulamaların öğrencilerin yabancı dil öz yeterlik ve kaygı durumlarına etkisinin incelendiği deneysel bir araştırmayı da içerebilir. Buna ek olarak, öğretmenlerin mesleki bilgileri konusundaki öz yeterlik ve kaygı düzeyleri incelenip öğrencilerin mevcut öz yeterlik ve kaygı durumlarına etkisi araştırılabilir. Son olarak da yabancı dil öğrenme ortamında gözlem yöntemi ile uzun süreli veri toplanarak öğrencilerin öz yeterlik ve kaygı durumlarına sebep olan etkenler araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- Abu-Rabia, S., Peleg, Y., & Shakkour, W. (2014). The relation between linguistic skills, personality traits, and language anxiety. *Open Journal of Modern Linguistics*, 2014. doi: 10.4236/ojml.2014.41011
- Aida, Y. (1994). Examination of Horwitz, Horwitz, and Cope's construct of foreign language anxiety: The case of students of Japanese. *The modern language journal*, 78(2), 155-168. doi: 10.1111/j.1540-4781.1994.tb02026.x
- Akgün, Ö. E., Topal, M., & Duman, İ. (2017). Lise Öğretmenlerine Yönelik Eğitim Amaçlı İnternet Kullanımı Öz-Yeterlik İnançları Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 1-14. https://dergipark.org.tr/tr/pub/mead/issue/34203/331748#article_cite
- Akkoyunlu, B., & Orhan, F. (2003). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) bölümü öğrencilerinin bilgisayar kullanma öz yeterlik inancı ile demografik özellikleri arasındaki ilişki. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(3). <http://www.tojet.net/articles/v2i3/2311.pdf>
- Alrabai, F. (2014). A Model of Foreign Language Anxiety in the Saudi EFL Context. *English Language Teaching*, 7(7). doi:10.5539/elt.v7n7p82
- Arnold, J., & Brown, H. D. (1999). 1 A map of the terrain. *Affect in language learning*, 1. file:///C:/Users/Hp/Downloads/A_Map_of_the_Terrain.pdf
- Arslan, A. (2018). Ortaokul öğrencilerinin konuşma kaygıları ve akademik özyeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International e-Journal of Educational Studies*, 2(3), 26-43. doi: 10.31458/iejes.399014
- Ayhan, s., & Fatih, Kana, f. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin dil bilgisi öğrenimine yönelik kaygı düzeyleri. *The Journal of Turk-Islam World Social Studies*, (23), 207-218. doi: 10.29228/TIDSAD.39794
- Azher, M., Anwar, M. N., & Naz, A. (2010). An investigation of foreign language classroom anxiety and its relationship with students achievement. *Journal of College Teaching & Learning (TLC)*, 7(11). doi: 10.19030/tlc.v7i11.249

- Bahrani, F., & Yousefi, N. (2011). Females are more anxious than males: a metacognitive perspective. *Iranian journal of psychiatry and behavioral sciences*, 5(2), 83. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3939970/>
- Bandura, A. 1997. *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company. doi: 10.1891/0889-8391.13.2.158
- Baş, G. Yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 172 (172), 49-68. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200604>
- Batumlu, d., & Erden, m. (2007). Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu hazırlık öğrencilerinin yabancı dil kaygıları ile İngilizce başarıları arasındaki ilişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 24-38. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/63258>
- Bayat, Ö. (2007). Yabancı dil olarak İngilizce öğrenenlerde özerklik algısı, okuduğunu anlama başarısı ve sınıf içi davranışlar arasındaki ilişkiler. <https://acikerisim.deu.edu.tr/xmlui/handle/20.500.12397/6862?show=full>
- Bekleyen, N. (2004). Foreign language anxiety. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/50169>
- Bensalem, E. (2018). Foreign language anxiety of EFL students: Examining the effect of self-efficacy, self-perceived proficiency and sociobiographical variables. *Arab World English Journal (AWEJ) Volume*, 9. doi: 10.24093/awej/vol9no2.3
- Bıkmaz, F. H. (2002). Fen öğretiminde öz-yeterlik inanç ölçeği. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1(2), 197-210. <http://ebuline.com/pdfs/2Sayi/2-4.pdf>
- Büyükduman, F. İ. (2006). İngilizce öğretmen adaylarının İngilizce ve öğretmenlik becerilerine ilişkin öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki. Unpublished Doctoral Dissertation), Yıldız Teknik University, İstanbul. YÖK Tez No: 188576
- Chamot, A. U. (1993). Changing instruction for language minority students to achieve national goals. *Proceedings of the Third National Research Symposium on Limited English Proficient Student Issues: Focus on Middle and High school Issues*. https://ncela.ed.gov/sites/default/files/legacy/files/rcd/BE019294/Changing_Instruction_For_Language.pdf

- Craske, M. G. (2003). *Origins of phobias and anxiety disorders: Why more women than men?* Elsevier. ISBN: 0080440320,9780080440323,9781435604261
- Cutrone, P. (2009) *Overcoming Japanese EFL Learners' Fear of Speaking*. *Language Studies Working Papers*, 1, 55-63.
file:///C:/Users/Hp/Downloads/LSWP_1_55%20(1).pdf
- Çelik, n., & Kaban, b. (2022). *Yabancı Dil Öğretiminde Kaygı Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi*. *AydınTömer Dil Dergisi*, 7(2), 151-182. doi: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v07i2001
- Çetintaş, R., & Berkant, H. G. (2021). *Lise öğrencilerinin İngilizceye yönelik öz yeterlik inançlarının ve yabancı dil öğrenme kaygılarının incelenmesi: Bir Anadolu Lisesi örneği*. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(3), 1545-1571. doi: 10.33437/ksusbd.928516
- Çimen, S. (2011). *Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin İngilizceye Yönelik Tutum, İngilizce Kaygısı ve Öz Yeterlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karaelmas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak. YÖK Tez No: 322202
- Çubukcu, F. (2008). *A Study on the Correlation between Self Efficacy and Foreign Language Learning Anxiety*. *Online Submission*, 4(1), 148-158. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/63267>
- Du-Quiton, J., Wood, P. A., Burch, J. B., Grutsch, J. F., Gupta, D., Tyer, K., ... & Hrushesky, W. J. (2010). *Actigraphic assessment of daily sleep–activity pattern abnormalities reflects self-assessed depression and anxiety in outpatients with advanced non-small cell lung cancer*. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 19(2), 180-189. doi: 10.1002/pon.1539
- Ekici, G. (2012). *Akademik öz-yeterlik ölçeği: Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması*. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi dergisi*, 43(43). <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/87315>
- Elaldi, S., & Semerci, Ç. (2016). *Yansitici Düşünme Etkinlikleriyle Destekli Tam Öğrenme Modelinin Tip Öğrencilerinin Üstbilis Becerilerine Etkisi*/The Effect of Mastery Learning with Reflective Thinking Activities on Medical Students' Metacognitive Skills*. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 63. doi: 10.14686/buefad.v5i1.1082000199

- Eysenck, M. W., Derakshan, N., Santos, R., & Calvo, M. G. (2007). Anxiety and cognitive performance: Attentional control theory. *Emotion*, 7(2), 336-353. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.7.2.336>
- Ezzi, N. A. A. (2012). The impact of gender on the foreign language anxiety of the Yemeni university students. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 1(2), 65-75. doi: 10.7575/ijalel.v.1n.2p.65
- Fergus, T. A., & Wu, K. D. (2010). Do symptoms of generalized anxiety and obsessive-compulsive disorder share cognitive processes?. *Cognitive Therapy and Research*, 34, 168-176. doi: 10.1007/s10608-009-9239-9
- Fraenkel, J., Wallen, N., & Hyun, H. (1993). *How to Design and Evaluate Research in Education* 10th ed. McGraw-Hill Education. <https://archive.org/details/HowToDesignAndEvaluateResearchInEducation8thEd>
- Frick, P. J., Lilienfeld, S. O., Ellis, M., Loney, B., & Silverthorn, P. (1999). The association between anxiety and psychopathy dimensions in children. *Journal of abnormal child psychology*, 27, 383-392. doi: 10.1023/a:1021928018403.
- Genç, G. (2009). İnönü Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu öğrencilerinin yabancı dil kaygıları özet. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(3), 1C0081. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/185928>
- Graham, S. & Weiner, B. (1996). Theories and principles of motivation. In D. C. Berliner & R. C. Calfee (Eds.), *Handbook of educational psychology* (pp. 63-84). New York: Simon & Schuster Macmillan. file:///C:/Users/Hp/Downloads/Theories_and_principles_of_motivation.pdf
- Greene, B. A., Miller, R. B., Crowson, H. M., Duke, B. L., & Akey, K. L. (2004). Predicting high school students' cognitive engagement and achievement: Contributions of classroom perceptions and motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 29(4), 462-482. doi:10.1016/j.cedpsych.2004.01.006
- Gregersen, T. S. (2003). To Err Is Human: A Reminder to Teachers of Language-Anxious Students. *Foreign Language Annals*, 36(1), 25-32. doi:10.1111/j.1944-9720.2003.tb01929.x

- Gregersen, T. (2020). Dynamic properties of language anxiety. *Studies in Second Language Learning and Teaching*, 10(1), 67-87. doi: 10.14746/ssl.2020.10.1.4
- Gürsu, F. (2011). The Turkish equivalence, validity, and reliability study of the Foreign Language Classroom Anxiety Scale (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü). YÖK Tez No: 289579
- Hamamcı, Z., & Hamamcı, E. (2015). Yabancı dil öğreniminde kaygı üzerine bir alan yazın taraması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(4), 374-383. <http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/037.hamamci.pdf>
- Hancı Yanar, B. ve Bümen, T. N. (2012). İngilizce İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 97-110. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/806921>
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern language journal*, 70(2), 125-132. <http://www.jstor.org/stable/327317>
- Hosseini, L., & Khazali, H. (2013). Comparing the level of anxiety in male & female school students. *Procedia-social and behavioral sciences*, 84, 41-46. doi: 10.1016/j.sbspro.2013.06.506
- Huang, C.S. ve Chang, F.S. (1996). Self Efficacy of ESL: an Example of Four Learner. <https://eric.ed.gov/?id=ED396536>
- Kapıkıran, n. A. (2006). Başarı kaygısı ölçeğinin geçerliği ve güvenirliği. *Pamukkale üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 19(19), 1-6. https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11124/133032#article_cite
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*, (11. baskı) Ankara. Nobel Yayınevi ISBN: 978-605-5426-58-3
- Krashen, S. (1981). *Second Language Acquisition and Second Language Learning*. Pergamon. ISBN 0-08-025338-5
- MacIntyre, P.D. ve Gardner, R.C. (1989). Anxiety and second language learning: Toward a theoretical clarification. *Language Learning*, 39, 251 – 275. doi: 10.1111/j.1467-1770.1989.tb00423.x
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The effects of induced anxiety on three stages of cognitive processing in computerized vocabulary learning. *Studies in second*

- language acquisition, 16(1), 1-17. Ellis, R. (1994). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford, England: Oxford University Press. doi: 10.1017/S0272263100012560
- MacIntyre, P. D. (1999). Language anxiety: A review of the research for language teachers. *Affect in foreign language and second language learning: A practical guide to creating a low-anxiety classroom atmosphere*, 24(1), 34-70. doi: 10.4236/oalib.1110391
- McKay, S., & Brown, H. D. (1980). *Principles of Language Learning and Teaching*. *TESOL Quarterly*, 14(2), 240. doi:10.2307/3586319
- Mills, N., A., Pajares, F., & Herron, C. (2006). A reevaluation of the role of anxiety: Self-efficacy, anxiety and their relation to reading and listening proficiency. *Foreign Language Annals*, 39 (2), 273-292. doi: 10.1111/j.1944-9720.2006.tb02266.x
- Muxtarovna, T. S. *Language, learning and teaching*. doi: 10.5281/zenodo.5840827
- Namaziandost, E., & Çakmak, F. (2020). An account of EFL learners' self-efficacy and gender in the Flipped Classroom Model. *Education and Information Technologies*. doi:10.1007/s10639-020-10167-7
- Orakcı, Ş., Aktan, O., & Toraman, Ç. (2019). Lise öğrencilerinin İngilizce özerklik algısı, kaygısı ve özyeterlik inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 424-450. doi:10.26466/opus.537460
- Owen, S. V. & Froman, R. D. (1988). Development of a College Academic Self-Efficacy Scale. <https://eric.ed.gov/?id=ED298158>
- Özer, S. (2016). *Düşünme stillerine göre farklılaştırılmış öğretim etkinliklerinin öğrencilerin erişilerine, mesleki yabancı dil dersine yönelik tutumlarına ve öğrenilenlerin kalıcılığına etkisi* (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)). doi: 10.19126/suje.433765
- Reber, T. (2001). *Effective teaching behaviors and attitudes as perceived by foreign language teachers*. The University of Arizona. <https://www.proquest.com/openview/dbdec3111750d778afd6a914d47fca3c/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>

- Sapir, S. & Aronson, A. E. (1990). The Relationship between Psychopathology and Speech and Language Disorders in Neurologic Patients. *Journal of Speech and Hearing Disorders*, 55(3), 503. doi:10.1044/jshd.5503.503
- Schunk, D. H. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 207–231. doi: 10.1207/s15326985ep2603&4_2
- Senemoğlu, N. (2015). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. (24. Basım). Ankara: Yargı Yayınları. ISBN: 978-605-352-678-0
- Spielberger, C. D. (1993). *Inventaire d'anxiété État-Trait: Forme Y*. ECPA, les Éditions du centre de psychologie appliquée. <https://www.sudoc.fr/03584650X>
- Tanveer, M. (2007). Investigation of the factors that cause language anxiety for ESL/EFL learners in learning speaking skills and the influence it casts on communication in the target language. University of Glasgow, Scotland. doi: 10.13140/RG.2.1.1995.1129
- Torlak, A. & Nizamlioğlu, H. F. (2023). Gastronomi Öğrencilerinin Yabancı Dile İlişkin Kaygı, Öz Yeterlilik ve Tutumları Arasındaki İlişki. *Aydın Gastronomy*, 7(1), 121-132. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aydingas/issue/75546/1163000>
- Tuncer, M. & Doğan, Y. (2015). Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Yabancı Dil Ders Kaygıları ve Akademik Öz-yeterlilikleri Arasındaki İlişki. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, (14). https://dergipark.org.tr/tr/pub/ejedus/issue/51353/576594#article_cite
- Von Worde, R. (2003). Students' Perspectives on Foreign Language Anxiety. *Inquiry*, 8(1), n1. <https://eric.ed.gov/?id=EJ876838>
- Wang, C., Kim, D. H., Bong, M., & Ahn, H. S. (2013). Examining measurement properties of an English self-efficacy scale for English language learners in Korea. *International Journal of Educational Research*, 59, 24-34. doi: 10.1016/j.ijer.2013.02.004
- Wang, C., Kim, D. H., Bai, R., & Hu, J. (2014). Psychometric properties of a self-efficacy scale for English language learners in China. *System*, 44, 24-33. doi: 10.1016/j.system.2014.01.015
- Wyer, R. S. (2006). Three models of information processing: An evaluation and conceptual integration. *Psychological Inquiry*, 17(3), 185-194. <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=d8ac64858c976545bb49317b0cd78d397df22163>

- Yanar, B. H., & Bümen, N. T. (2012). İngilizce İle İlgili Özyeterlik İnancı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 20(1), 97-110. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/806921>
- Yoestara, M., & Putri, Z. (2019). University students' self-efficacy: A contributing factor in TOEFL performance. *Studies in English Language and Education*, 6(1), 117-130. doi: 10.24815/siele.v6i1.12132
- Young, D. J. (1991). Creating a Low-Anxiety Classroom Environment: What Does Language Anxiety Research Suggest? *The Modern Language Journal*, 75(4), 426. doi:10.2307/329492
- Zimmerman, B. J. (2000). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 82–91. doi:10.1006/ceps.1999.1016
- Zhang, L. J. (2001). ESL students' classroom anxiety. https://www.academia.edu/2689654/ESL_students_classroom_anxiety

EKLER

Ek 1

Öz Yeterlik Ölçeği (QESE)

1	2	3	4	5	6	7	
Bunu kesinlikle yapamıyorum	Bunu yapamıyorum.	Muhtemelen bunu yapamam.	Muhtemel en bunu yapabilirim.	Bunu temel ölçüde yapabiliyorum.	Bunu yapabiliyorum.	Bunu çok iyi yapabiliyorum.	
1. İngilizce anlatılan hikayeleri anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
2. İngilizce metin okuman gereken ödevleri yalnız yapabiliyor musun??	1	2	3	4	5	6	7
3. Amerikan TV programlarını İngilizce anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
4. Okulunu başka kişilere İngilizce anlatabiliyor musun??	1	2	3	4	5	6	7
5. İnternette İngilizce mesaj yazabiliyor musun (face book, twitter, blogs, vb.)?	1	2	3	4	5	6	7
6. Yaşadığın yerden okula nasıl gidileceğini İngilizce anlatabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
7. İngilizce bir metin yazabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
8. İngilizce bir hikâye anlatabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
9. İngilizce konuşulan ülkelerdeki radyo programlarının anlayabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
10. Türkiye'de yayınlanan İngilizce TV programlarını anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
11. Başka bir öğrenciye İngilizce not bırakabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
12. İngilizce metin okurken bilmediğin kelimelerin anlamlarını tahmin edebiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
13. Yeni öğrendiğin kelimelerle cümle kurabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
14. İngilizce eposta yazabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
15. Okulla ilgili olan İngilizce günlük konuşmaları anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
16. İnternette İngilizce olan mesajları ve haberleri anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
17. Öğretmenine İngilizce soru sorabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
18. Deyimleri kullanarak İngilizce cümle kurabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
19. Öğretmeninin (başka birisine) İngilizce tanıştırabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
20. Arkadaşlarıyla genel kültür konularını İngilizce tartışabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
21. İngilizce kısa hikâye okuyabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
22. İngilizce filmleri altyazısız anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
23. Öğretmeninin sorularına İngilizce cevap verebiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
24. İngilizce şarkıları anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
25. İngilizce gazete okuyabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
26. İngilizceden İngilizceye sözlük kullanarak kelimelerin anlamlarını anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
27. İngilizce söylendiğinde telefon numaralarının anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
28. İngilizce günlük yazabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
29. Türk kültürü hakkında yazılmış İngilizce makaleleri anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7
30. Kendini İngilizce tanıtabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
31. Öğretmenle ilgili İngilizce bir makale yazabilir misin?	1	2	3	4	5	6	7
32. Öğretmenin tarafından seçilen İngilizce okuma metninin anlayabiliyor musun?	1	2	3	4	5	6	7

Ek 2 Yabancı Dil Kaygı Ölçeği

YAŞ:	CİNSİYET:				
DAHA ÖNCE HAZIRLIK OKUDUNUZMU? EVET HAYIR					
<p>Aşağıda yabancı dil öğreniminde sınıf içi kaygı ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyarak, her bir ifadeye ne derecede katıldığınızı "Kesinlikle katılıyorum"dan,"Kesinlikle katılmıyorum" a uzanan ölçek üzerinde belirtiniz</p>		KESİNLİKLE KATILYORUM	KATILYORUM	KARARSIZIM	KATILMIYORUM
1. Yabancı dil dersinde konuşurken hiçbir zaman kendimden çok emin olamam.					
2. Yabancı dil dersinde hata yapmaktan endişe etmem.					
3. Yabancı dil dersinde bana söz verileceği zaman heyecandan titrerim.					
4. Öğretmenin yabancı dilde söylediklerini anlayamamak beni korkutur.					
5. Daha fazla yabancı dil dersi almak beni rahatsız etmez.					
6. Yabancı dil dersinde kendimi dersle ilgisi olmayan konuları düşünürken bulurum.					
7. Diğer öğrencilerin dil konusunda benden daha iyi olduklarını düşünürüm.					
8. Dil dersi sınavlarında genellikle rahatımdır.					
9. Dil dersinde hazırlıksız konuşmam gerektiğinde panik olurum.					
10. Yabancı dil derslerinden kaldığım takdirde oluşacak sonuçlar yüzünden endişelenirim.					
11. Yabancı dil derslerinin neden bazı insanların keyfini kaçırdığını anlamıyorum.					
12. Yabancı dil derslerinde o kadar tedirgin olurum ki bildiklerimi de unuturum.					
13. Yabancı dil dersinde sorulara gönüllü olmak beni utandırır.					
14. Ana dili yabancı olanlarla konuşurken tedirgin olmam.					
15. Öğretmenin hangi yanlışı düzelttiğini anlamadığım zaman üzülürüm.					
16. Dil dersine çok iyi hazırlansam bile derste endişelenirim.					
17. Çoğu zaman içimden dil dersine girmek gelmez.					
18. Yabancı dil dersinde konuşurken kendime güvenirim.					
19. Yabancı dil öğretmenimin yaptığım her hatayı düzeltmeye hazır olması beni korkutur.					
20. Dil dersinde bana bir şey sorulacak diye yüreğim ağzıma gelir.					
21. Dil sınavında ne kadar çok çalışırsam o kadar çok kafam karışır.					
22. Dil dersine çok iyi hazırlanmak için üzerimde baskı hissetmem.					
23. Her zaman diğer öğrencilerin yabancı dili benden daha iyi konuştuklarını hissederim.					
24. Diğer öğrencilerin önünde yabancı dille konuşurken utanırım.					
25. Dil dersi öyle hızlı ilerliyor ki geride kalmaktan endişeleniyorum.					
26. Dil dersinde diğer derslere oranla daha gergin ve tedirgin olurum.					
27. Dil dersinde konuşurken tedirgin olurum ve kafam karışır.					
28. Dil dersime girerken, kendimden gayet emin olurum ve rahat hissederim.					
29. Dil öğretmenin söylediği her sözü anlamadığımda tedirgin olurum.					
30. Yabancı bir dili konuşmak için öğrenilmesi gereken kuralların sayısı beni bunaltır.					
31. Yabancı dilde konuştuğumda diğer öğrencilerin bana gülmesinden korkarım.					
32. Büyük ihtimalle kendimi, yabancı dili ana dil olarak konuşan insanların yanında daha rahat hissederim.					
33. Dil öğretmeni daha önceden hazırlanmadığım sorular sorduğunda tedirgin olurum.					

Ek 3 Etik Kurul Onay Belgesi

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

Sayı : E-61923333-050.99-209981
Konu :14/12 Hasan ŞAHİN

13.01.2023

Sayın Hasan ŞAHİN

İlgi : 27.12.2022 tarihli ve E - 000-0 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Araştırmaları ve Yayın Etik Kurulu'nun 11.01.2023 tarihli ve 14 sayılı toplantısında alınan "12" nolu karar ile Hasan ŞAHİN'in başvurusu **uygun** görülmüş ve karar örneği ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Murat İSKENDER
Eğitim Araştırmaları ve Yayın
Etik Kurulu Başkanı

Ek: Karar Yazısı (1 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu :BSLK65DRBU Pin Kodu :41382 Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/ebd?eK=5783&eD=BSLK65DRBU&eS=209981>

Adres:Esentepe Kampüsü 54187 Serdivan SAKARYA / KEP Adresi: Bilgi için: Hanife Babacan sakaryauniversitesi@hs01.kep.tr

Unvanı: Birim Evrak Sorumlusu

Telefon No:0264 295 50 00 Faks No:0264 295 50 31

e-Posta:ozelkalem@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ:www.sakarya.edu.tr

